

PROGRAM NAȚIONAL pentru gestionarea deșeurilor pentru anii 2022-2027

Programul Național pentru gestionarea deșeurilor pentru anii 2022-2027 (în continuare – Program) este elaborat în vederea executării Planului de acțiuni al Guvernului pentru anii 2020-2023, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 636/2019 și va contribui la atingerea obiectivului care „constă în dezvoltarea pînă în anul 2027 a unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor, eficient din punct de vedere economic și care să asigure dreptul fundamental la un mediu sănătos și sigur și atingerea principalilor indicatori ai dezvoltării durabile, incluse în Strategia de națională de dezvoltare Moldova 2030.

Capitolul I ANALIZA SITUAȚIEI Secțiunea 1 Situația curentă

1. Gestionarea necorespunzătoare a deșeurilor pe parcursul ultimilor ani afectează comunitățile locale, amenință mediul și contribuie la emiterea emisiilor globale de gaze cu efect de seră. În contextul creșterii economice a volumului și diversității deșeurilor generate, gestionarea și reciclarea acestora reprezintă priorități locale, naționale și internaționale.

2. Problema administrării deșeurilor în Republica Moldova reprezintă o combinație a sistemului de gestionare a deșeurilor moștenit din timpul sovietic și a provocărilor asociate de tranziția spre o economie de piață, care trebuie depășite pentru a satisface necesitățile din zilele noastre. Gestionarea deșeurilor continuă să fie o prioritate a politicii de mediu în Republica Moldova, având drept reper Directivele UE din domeniul gestionării deșeurilor, precum și promovarea economiei circulare, transformând provocările în posibilități și contribuind la o creștere economică mai durabilă.

3. Actualizarea cadrului politic și legislativ din domeniul protecției mediului, în corespundere cu Planul național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană, de rînd cu implementarea proiectelor de asistență tehnică ale donatorilor externi, inclusiv ale Uniunii Europene (UE) sunt principalele motive ale transformării managementului deșeurilor solide municipale la nivel național.

4. În acest sens, Ministerul Mediului își propune actualizarea politicilor de gestionare a deșeurilor pentru îmbunătățirea condițiilor de mediu și aplicarea ierarhiei deșeurilor pentru toate tipurile de deșeurii care fac obiectul planificării.

5. Ierarhia celor mai eficiente opțiuni de gestionare a deșeurilor reprezintă un cadru conceptual simplificat, care prevede:

1) ”prevenirea producerii de deșeuri”, se poziționează în partea superioară a ierarhiei și constă în încetinirea și inversarea în cele din urmă a ratei de creștere a deșeurilor și a proprietăților periculoase ale deșeurilor generate;

2) ”pregătirea pentru reutilizare” înseamnă verificarea, curățarea, repararea sau operațiuni de recuperare, prin care produsele sau componentele produselor care au devenit deșeuri sunt pregătite astfel încât să fie refolosite fără orice altă prelucrare prealabilă;

3) ”reciclare” înseamnă orice operațiune de recuperare prin care materialele reziduale sunt prelucrate în produse, materiale sau substanțe, fie în scopuri originale, fie în alte scopuri. Reciclarea include reprocesarea materialelor organice, dar nu include recuperarea energiei și reprocesarea în materiale care urmează să fie utilizate ca combustibili sau pentru operațiuni de umplere;

4) ”recuperare de materiale” înseamnă orice operațiune de recuperare, alta decât recuperarea energiei și reprocesarea în materiale care urmează să fie utilizate ca combustibili sau alte mijloace pentru a genera energie. Acesta include, printre altele, pregătirea pentru reutilizare, reciclare și umplere;

5) ”altă recuperare” înseamnă orice operațiune al cărei rezultat principal sunt deșeurile care servesc unui scop util prin înlocuirea altor materiale care altfel ar fi fost utilizate pentru îndeplinirea unei anumite funcții sau deșeurile care sunt pregătite pentru îndeplinirea acestei funcții, în instalație sau în alte sectoare economice;

6) „eliminarea”, înseamnă orice operațiune care nu constă în valorificare, chiar și atunci când operațiunea are ca consecință secundară recuperarea substanțelor sau a energiei.

6. Politica în domeniul gestionării deșeurilor constă în dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor necesare pentru a proteja în mod adecvat mediul înconjurător la nivel global, național și local de efectele asociate cu managementul deșeurilor generate de cetățeni, întreprinderi și instituții.

7. Acest program va servi drept temelie pentru planificarea investițiilor în dezvoltarea unei infrastructuri eficiente de gestionare integrată a deșeurilor, stimularea transformării deșeurilor în resurse și întreprinderea de acțiuni către economia circulară, precum și creșterea gradului de conștientizare a beneficiilor acțiunilor de mediu în abordarea provocărilor globale de gestionare a deșeurilor.

8. De asemenea, tranziția către o economie circulară reprezintă o prioritate la nivelul național conform Hotărârii Guvernului nr. 160/2018 pentru aprobarea Programului de promovare a economiei „verzi” în Republica Moldova pentru anii 2018-2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia. Hotărârii Guvernului nr. 592/2019 cu privire la aprobarea Programului de ecologizare a întreprinderilor mici și mijlocii. În cadrul economiei circulare, valoarea produselor, a materialelor și a resurselor este menținută în economie cât mai mult timp posibil, iar generarea deșeurilor este redusă la minim. Promovarea

economiei „verzi” în sectoarele economiei naționale a fost inclusă ca acțiune prioritară și în Strategia națională de dezvoltare „Moldova 2030.

9. Transformarea deșeurilor în resurse este unul din elementele principale care stau la baza economiei circulare, iar în stabilirea direcțiilor strategice ale Programului se au în vedere prioritățile politicilor existente, unele dintre ele precum promovarea producerii energiei din surse regenerabile (solară, eoliană și din biomasă) și a eficienței energetice, reglementarea utilizării pungilor din plastic, implementarea responsabilității extinse a producătorului fiind transpuse în legislația națională în vigoare, altele, precum aplicarea modelelor de producție mai pura și consum durabil; introducerea eco-inovațiilor în procesele tehnologice; prevenirea poluării, reducerea generării deșeurilor urmează a fi preluate de curînd.

10. Categoriile de deșeuri reglementate conform Legii nr. 209/2016 privind deșeurile și clasificate conform Hotărîrii de Guvern nr. 99/2018 pentru aprobarea Listei deșeurilor, care fac obiectul Programului, sunt divizate în cîteva grupe: deșeuri municipale, deșeuri industriale și fluxuri de deșeuri specifice, inclusiv cele reglementate conform principiului responsabilității extinse a producătorului (REP).

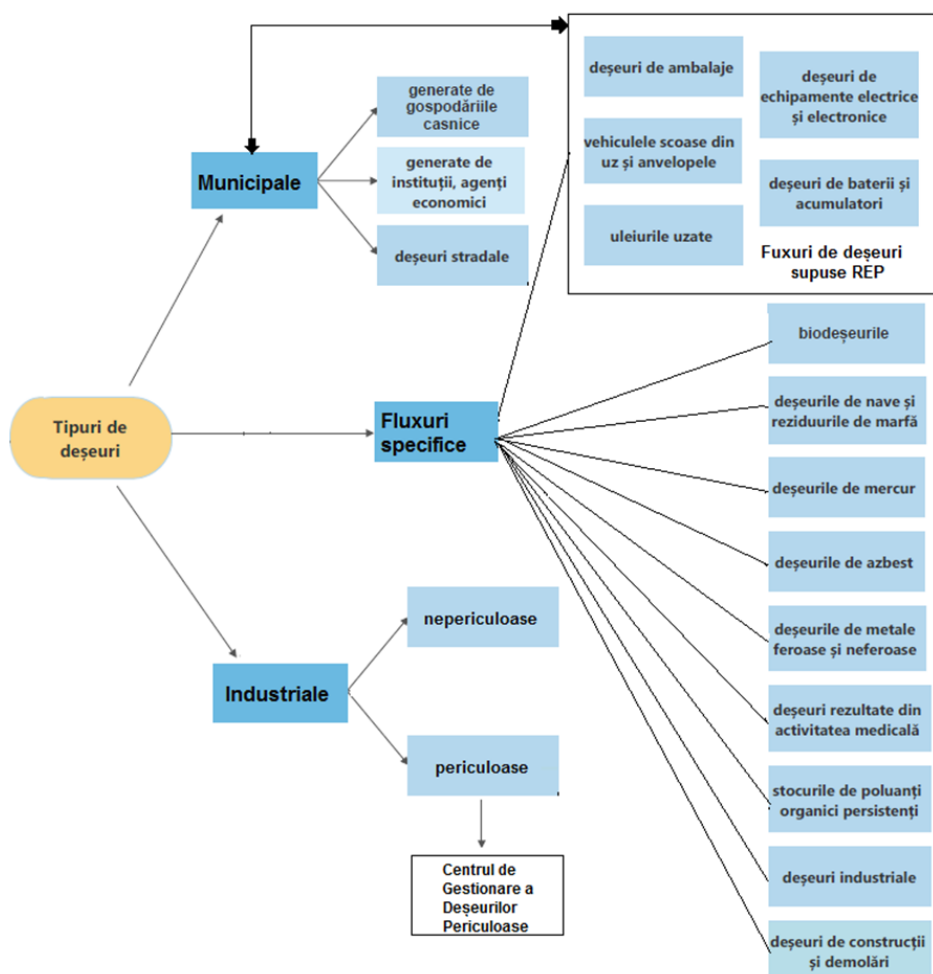

Figura 1. Tipurile de deșeuri

Sursa: Legea nr.209/2016 privind deșeurile

Secțiunea a 2-a
Analiza gestionării deșeurilor municipale

11. Legea nr. 209/2016 definește *deșeurile municipale* ca deșeuri provenite din gospodărie și deșeurile similare care provin din activități comerciale, industriale și administrative, menționate la poziția 20 din Lista deșeurilor, aprobată prin HG nr. 99/2018.

12. Sectorul de gestionare a deșeurilor municipale în Republica Moldova a înregistrat anumite tendințe pozitive, și anume:

1) Indicatorii de generare a deșeurilor municipale denotă nivelul bunăstării populației, prin sporirea consumului în ultimul deceniu, dar și ritmul de urbanizare mai sporit, care a rezultat într-o capacitate de generare a unei cantități mai mari de deșeuri pe cap de locuitor;

2) Conform prevederilor Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027¹, generarea deșeurilor municipale pe cap de locuitor, varia în zonele rurale între 0,3–0,4 kg/loc/zi, iar pentru zonele urbane constituia 0,9 kg/loc/zi (în perioada 2010-2012). În perioada 2016-2020, la etapa de perfectare a studiilor de fezabilitate pentru dezvoltarea sistemelor de gestionare a deșeurilor la nivel regional, indicatorii de generare a deșeurilor au fost revizuiți, fiind propuse următoarele valori pentru localitățile rurale: 0,5-0,7 kg/loc/zi, respectiv 0,9 kg/loc/zi pentru localitățile urbane mici și centrele raionale, și între 1,3-1,5 kg/loc/zi pentru municipiile Bălți și Chișinău.

3) Se atestă tendințe instabile, cu o creștere a volumelor de deșeuri colectate cu 16 % în perioada 2017-2020, în cazul localităților rurale tendințele de generare sunt în creștere în mediu cu 38 %, iar în cazul localităților urbane creșterea este mai modestă, cu 9 %.

Tabelul 1.

Date de activitate privind volumul de deșeuri municipale colectate, mii m³

	2017		2018		2019		2020	
	Deșeuri municipale mii m ³	Populația a deservită mii pers.	Deșeuri municipale mii m ³	Populația a deservită mii pers.	Deșeuri municipale mii m ³	Populația a deservită mii pers.	Deșeuri municipale mii m ³	Populația a deservită mii pers.
Total colectate	3274,40	1082,06	3145,51	1127,31	3495,0	1257,84	3795,5	1395,62
din localitățile urbane	2521,4	817,160	2559,1	840,513	273,43	870,739	2759,9	894,396

¹ <<http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=347341>>.

din localitățile rurale	753,0	264,906	586,4	286,805	760,7	387,109	1035,6	501,233
-------------------------	-------	---------	-------	---------	-------	---------	--------	---------

Sursa: Biroul Național de Statistică (2017-2020)

4) Structura deșeurilor municipale este relativ aceeași în perioada analizată (2017-2020), iar din totalul deșeurilor municipale colectate, 61-63% reprezintă deșeuri municipale generate de populație, 29-31 % sunt deșeurile similare (generate de instituții publice, agenți economici) și 4-6 % constituie deșeurile stradale.

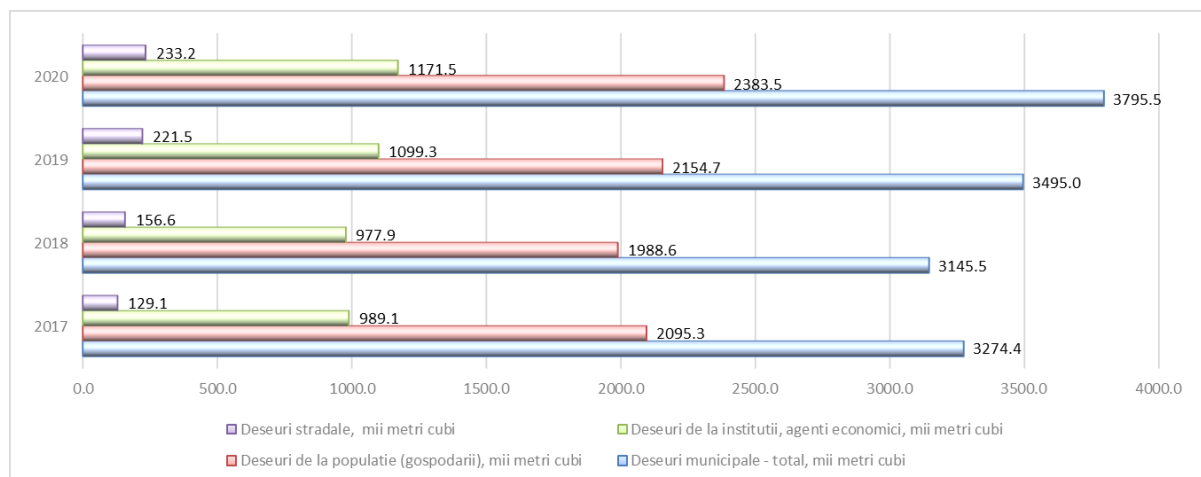
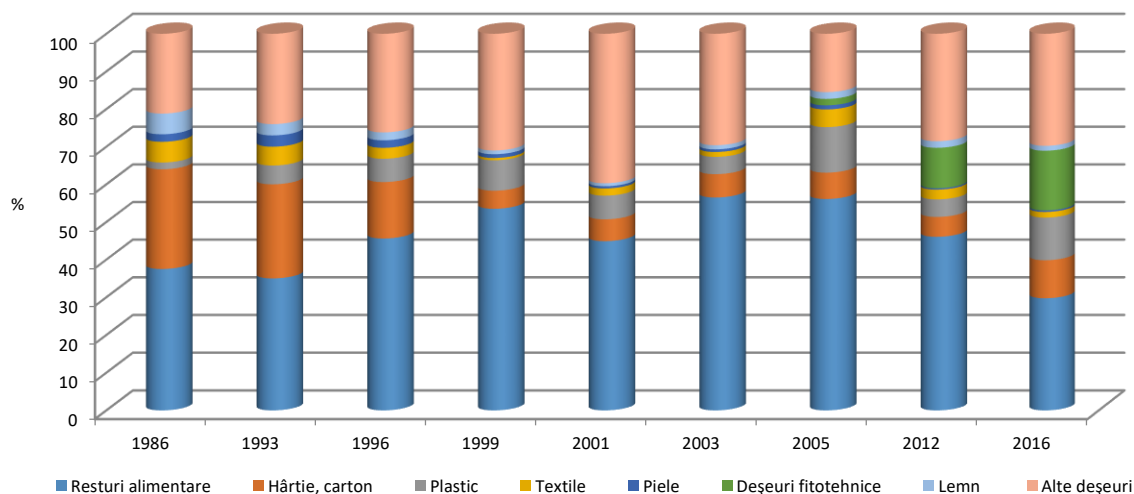

Figura 2. Transportarea deșeurilor municipale, total pe parcursul anului, mii m³

Sursa: Biroul Național de Statistică (2017-2020)

5) Deșeurile colectate din instituții, agenți economici, reprezintă, în cea mai mare parte, deșeuri reciclabile (hârtie/carton, plastic, sticlă) și într-o măsură mai mică metal, iar cele din piețe cuprind în proporție de circa 70% deșeuri biodegradabile. Deșeurile stradale conțin o cantitate mai mică de biodeșeuri (în medie 60%), restul fiind reprezentat, în cea mai mare parte, de deșeuri reciclabile (hârtie/carton, plastic, sticlă și într-o măsură mai mică metal). În ceea ce privește compoziția deșeurilor din parcuri și grădini, fracția predominantă este reprezentată de deșeuri biodegradabile, acestea fiind colectate separat de deșeurile municipale, doar în or. Chișinău, unde sunt supuse compostării.

13. Datele privind compoziția deșeurilor municipale la nivel național denotă dinamică pozitivă a diferitor fracții de deșeuri reciclabile și biodegradabile în fluxul deșeurilor municipale din Republica Moldova pe parcursul a două decenii.

Figura 3. Compoziția deșeurilor municipale în perioada 1986-2016, %

Sursa: <http://clima.md/doc.php?l=ro&idc=81&id=4256>

14. Deșeurile biodegradabile municipale se regăsesc în toate categoriile de deșeuri municipale, și anume: deșeuri menajere și similare celor menajere, deșeuri de hârtie și carton, deșeuri de lemn și partea biodegradabilă a deșeurilor textile și voluminoase; deșeuri din grădini și parcuri și deșeurile din piețe.

15. Cantitatea totală de deșeuri municipale generată în anul 2020 a fost de 1066.5 tone, iar deșeurile biodegradabile, inclusiv deșeurile alimentare constituie aproximativ 30% sau 320 tone. Aproximativ 5% din deșeurile biodegradabile le revin deșeurilor alimentare provenite de la comercianții cu amănuntul, astfel că acest sector poate genera circa 15000 tone anual.

16. Legea nr. 209/2016 privind deșeurile (art. 56) impune noi reglementări pentru a asigura colectarea separată a biodeșeurilor în vederea compostării și fermentării acestora, tratarea biodeșeurilor într-un mod care asigură un înalt nivel de protecție a mediului și folosirea sigură a compostului produs din biodeșeuri. Totodată deșeurile biodegradabile provenite din parcuri și grădini trebuie să fie colectate separat și transportate la stațiile de compostare sau pe platforme individuale de compostare.

17. Deșeurile combustibile. Circa 15-20 % din deșeurile municipale, cum ar fi cele textile, ambalaje de la produsele alimentare, mobila uzată, reprezintă fracții combustibile, care deseori sunt arse în aer liber, în afara oricăror reglementări, cauzând prejudiciu mediului înconjurător de rînd cu emisii de gaze cu efecte de seră (GES). Doar în mun. Chișinău se generează anual circa 600.000 tone de deșeuri municipale, dintre care 100.000 de tone deșeuri reprezintă fracție combustibilă, iar în cazul dezvoltării unui sistem de colectare separată, aceste cifre ar fi în creștere.

18. Indicatorii de generare a deșeurilor municipale în Republica Moldova pentru perioada 2015-2020 denotă cifre similare situației din România, totodată fiind la jumătatea mediei europene. Acest lucru se explică prin consumul redus determinat de capacitatea de cumpărare mult mai mică și de faptul că

populația din mediul rural are o pondere mare. O altă explicație ar fi numărul redus al populației ce beneficiază de servii de salubritate, deși o parte din deșeurile sunt depuse în tomberoanele din spațiile publice deschise, lăsând amprenta asupra indicatorului de generare a deșeurilor. De asemenea, e posibilă o subestimare a cantităților de deșeurile colectate, deoarece majoritatea operatorilor de salubritate au depozite neconforme, în mare parte fără cântare, iar evidența se face în baza volumelor transportate, fiind utilizat coeficientul de 0,25 pentru estimarea cantității în baza volumelor de deșeurile.

19. Numărul populației ce deține contracte pentru servicii de colectare și evacuare a deșeurilor este mult mai mic decât numărul populației prezente în țară, (aproximativ 40%), iar raportarea deșeurilor colectate la numărul populației deservite rezultă într-un indicator de generare a deșeurilor municipale mediu de 679,8 kg/an/persoana, aceasta este o valoare supraestimată. Prin urmare, indicatorul de generare a deșeurilor municipale s-a calculat pe baza datelor privind cantitățile de deșeurile municipale generate în perioada 2016-2020 și a populației din anul respectiv, obținând un indicator mediu de 358,8 kg/an/pers în anul 2020.

Tabelul 2

Indicatori de generare deșeurile municipale în perioada 2015-2020

Indicator generarea deșeurile municipale	2016	2017	2018	2019	2020
Populația prezentă, mii pers.	2824.39	2779.95	2730.36	2686.06	2643.88
Populația deservită, mii pers.	1046.82	1082.07	1127.32	1257.85	1395.63
Total deșeurile, mii tone	783.33	818.60	786.38	873.75	948.88
Republica Moldova, kg/an/pers, populația prezentă	277.34	294.47	288.01	325.29	358.89
Republica Moldova, kg/an/pers, populația deservită	748.29	756.52	697.56	694.64	679.89

Sursa: Biroul Național de Statistică (2016-2020)

20. Operatorii de salubritate își extind serviciile din localitățile urbane în cele rurale, fiind în creștere volumul de deșeurile colectate. În consecință, rata de generare a deșeurilor pe cap de locuitor va avea o tendință lentă de creștere, fiind anticipată o creștere medie anuală cu 2,5% în perioada 2021-2030 și cu 1% pentru perioada 2031-2035 pentru localitățile rurale și cele urbane.

21. Colectarea deșeurilor de ambalaje municipale de la populație se realizează de către operatorii de salubritate și de către alți colectori autorizați, în special cei ce dețin capacități de reciclare a deșeurilor din sticlă, mase plastice sau hârtie și carton.

Secțiunea a 3-a

Analiza infrastructurii de gestionare a deșeurilor

22. Infrastructura de gestionare integrată a deșeurilor dezvoltată și accesibilă consumătorilor (populației, instituțiilor publice și entităților comerciale, etc.) din punct de vedere al costului serviciului prestat, este un factor-cheie pentru asigurarea gestionării deșeurilor, de către serviciile de salubritate și

companiile mici și mijlocii autorizate în colectarea separată a deșeurilor și tratarea acestora.

23. Evaluarea infrastructurii de gestionare a deșeurilor municipale, existente denotă că în 2020 la nivel național funcționează:

- 1) o stație de transbordare a deșeurilor în mun. Chișinău;
- 2) două facilități de sortare (cu bandă rulantă, care sortează deșeurile reciclabile colectate separat și deșeurile colectate în amestec) în or. Fălești și în mun. Chișinău;
- 3) o platformă de compostare a deșeurilor biodegradabile în mun. Chișinău;
- 4) 5-7 depozite conforme;
- 5) circa 1100 gropi de gunoi (depozite neconforme).

24. Concomitent, conform datelor Agenției de Mediu, la data elaborării Programului, la nivel național, 106 operatori economici dețin autorizație de mediu pentru activități de colectare, transport și tratare (reciclare/valorificare materială, inclusiv pregătirea pentru reciclare/valorificare) a deșeurilor, inclusiv a celor municipale și anume:

1) 52 de operatori economici sunt autorizați pentru activități de colectare, transportare, depozitare temporară a deșeurilor de metale feroase și neferoase și a deșeurilor de baterii și acumulatori, cu prelucrarea a resturilor și deșeurilor de metale feroase și neferoase.;

2) 9 operatori economici sunt autorizați în colectarea deșeurilor de mase plastice, dintre care 4 instalații pentru reciclarea maselor plastice. Gradul de reciclare a deșeurilor de mase plastice a fost estimat în baza cantităților raportate de agenții economici autorizați către IPM, corelată cu cantitatea totală de deșeurile de mase plastice generată la nivel de țară. Cea din urmă a fost dedusă în baza indicatorului de generare a deșeurilor de plastic pe cap de locuitor (circa 34 kg/pers/an), estimat în baza ratei de generare a deșeurilor municipale (conform Tabelului 2) și compoziția morfologică a deșeurilor (conform Figurii 3).

Tabelul 3.

Estimarea gradului de reciclare a deșeurilor de mase plastice, 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Cantitatea estimată de deșeurile de plastic generată anual, în baza ratei de generare/pers/an, tone	97553.68	96718.88	96029.16	94518.37	92832.38
Total prelucrat, tone	1351,9	46,853	519,855	2533,727	3792,14
Rata deșeurilor reciclate, %	1.39	0.05	0.54	2.70	4.10

Sursa: În baza datelor IPM și a calculelor grupului de autori PNGD.

3) 6 operatori economici sunt autorizați în colectarea deșeurilor de carton și hârtie de la unitățile comerciale, întreprinderi sau instituții publice, inclusiv prin intermediul punctelor de colectare a maculaturii de la consumatorii casnici. Reciclarea deșeurilor de hârtie și carton este asigurată de două companii din mun. Chișinău, iar rata de reciclare a hârtiei constituie circa 6 %. Gradul de reciclare a deșeurilor de hârtie a fost estimat similar cu cea de mase plastice, fiind

bazată pe datele IPM privind prelucrarea deșeurilor de hârtie și rata de generare a deșeurilor de hârtie pe cap de locuitor, care a fost estimată la 30 kg/pers/an.

Tabelul 4

Estimarea gradului de reciclare a deșeurilor de hârtie, 2014-2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Cantitatea estimată de deșeuri de hârtie generată anual, în baza ratei de generare/pers/an, tone	86076.78	85340.19	84731.61	83398.56	81910.92
Total prelucrat, tone	5789,839	4827,8	3917,469	4384,882	4753,547
Rata deșeurilor reciclate, %	7.61	6.74	5.91	6.86	7.67

Sursa: În baza datelor IPM și a calculelor grupului de autori PNGD.

4) reciclarea deșeurilor de sticlă este asigurată de 2 operatori economici - companii producătoare de articole de sticlă, fiind totodată și reciclatori finali. Capacitatea de reciclare este utilizată atât pentru propriile deșeuri de producție, cât și pentru alte tipuri de deșeuri de sticlă preluate de la terți, fiind asigurată o rată de reciclare între 42-62%. Gradul de reciclare a deșeurilor de sticlă a fost estimat similar cu cea de mase plastice și hârtie, fiind bazată pe datele Raportul Național de Inventariere : 1990 - 2016. Surse de emisii și sechestrare a gazelor cu efect de seră în Republica Moldova și rata de generare a deșeurilor de sticlă pe cap de locuitor, care a fost estimată la 10 kg/pers/an.

Tabelul 5

Estimarea gradului de reciclare a cioburilor de sticlă, 2014-2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Producere borcane de sticlă, tone	117661,2	151500	159500	147558,3	183505,5	165729,2
Cioburi de sticlă utilizate, tone	26962,4	28711,6	18672,8	18223,6	20732,4	23291,7
Producere borcane de sticlă, t	117661,2	151500	159500	147558,3	183505,5	165729,2
Cantitatea generată în țară, pe bază ratei de generare/pers/an	43038,39	42670,10	42365,81	41699,28	40955,46	40290,96
Rata deșeurilor reciclate, %	62,64	66,98	33,79	30,41	35,12	41,51

Sursa: În baza datelor IPM și a calculelor grupului de autori PNGD și <http://clima.md/doc.php?l=ro&idc=81&id=4256>

25. Operatorii de salubritate. Actualmente, majoritatea operatorilor de salubritate sunt operatori publici, având forma juridică de întreprindere municipală sau societate cu răspundere limitată, deservind primordial APL-urile care i-au fondat, și uneori alte APL-uri vecine. Servicii specializate în colectarea și eliminarea deșeurilor sunt acordate în bază de contract cu generatorii individuali în toate municipiile și centrele raionale, și în unele localități rurale. Analiza datelor statistice a celor de mediu denotă următoarele:

1) în anul 2020 activează 187 servicii specializate în colectarea și eliminarea deșeurilor (53 servicii în sectorul urban și 134 servicii în sectorul

rural), iar 296 localități rurale beneficiază de servicii de colectare a deșeurilor municipale.

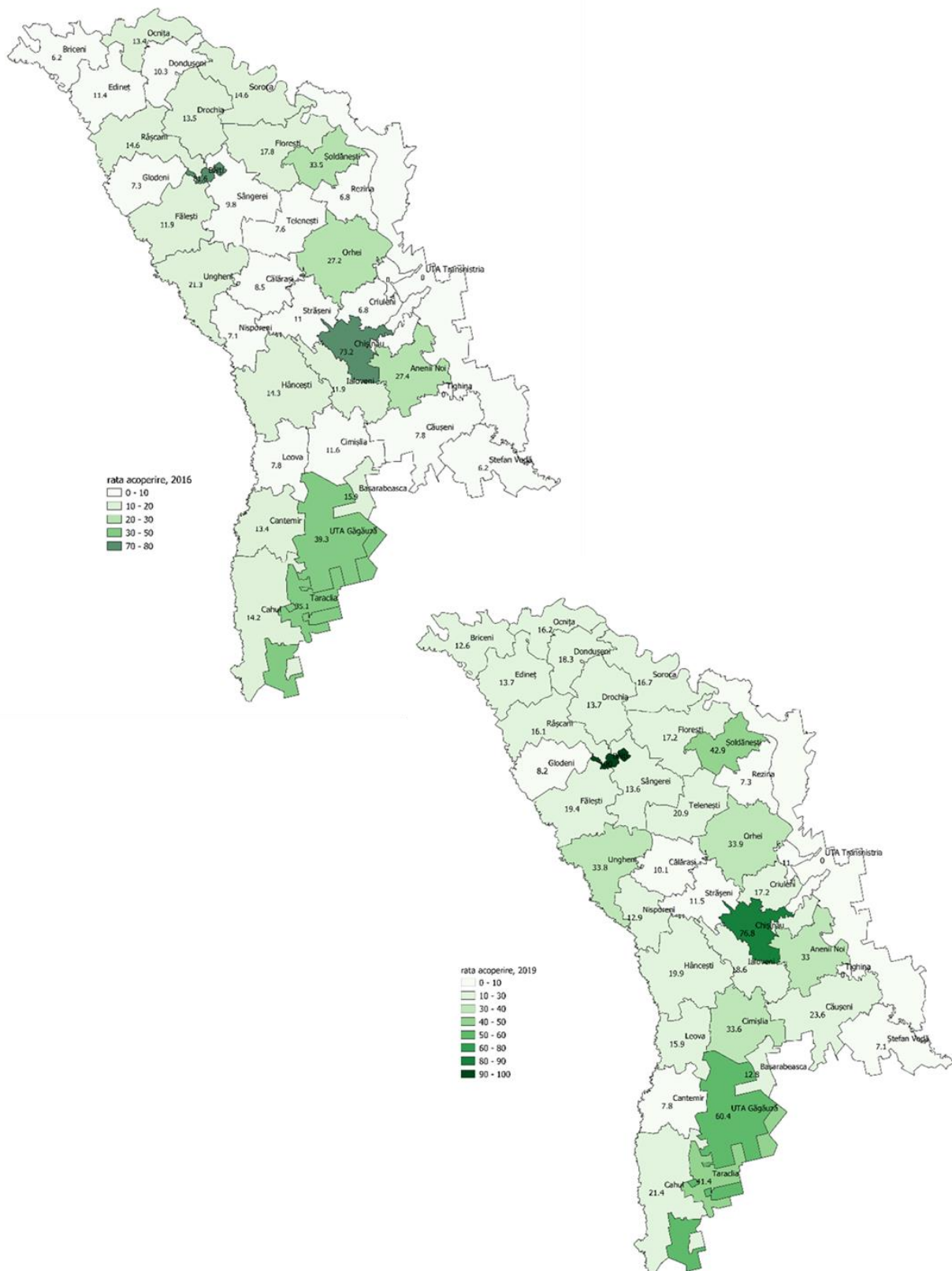
2) doar 10 servicii de salubritate din cele 187 dețin autorizație pentru colectarea, transportarea și eliminarea prin depozitare a deșeurilor municipale, majoritatea prestand servicii în mun. Chișinău sau suburbiile acestuia;

3) rata de acoperire cu servicii de salubritate a populației în zonele urbane constituie aproximativ 75-90%, iar în unele centre raionale serviciile de salubritate orășenești deservesc localitățile rurale din vecinătate: Anenii Noi (5), Chișinău (3), Cimișlia (13), Florești (14), Otaci (3), Orhei (3), Rezina (3), Sângerei (3), Șoldănești (11), Telenesti (5), Ungheni (9);

4) în zonele rurale, aproximativ 15-20% din populație dispun de serviciu de salubritate, iar o parte din servicii își extind activitatea către localitățile din vecinătate;

5) 16 servicii de salubritate deservesc a câte 2 localități, iar în altele numărul localităților deservite este de la 3 la 8: com. Băcioi (8), s. Bălabănești (3), s. Bulboci (6), or. Biruința (5), s. Ciorescu (3), s. Cioresți (3), Cotiujenii Mari (8), Drăslăceni (3), Gura Galbenei (7), Izvoare (7), s. Ivancea (3), Peresecina (3), s. Tuzara (3), Singureni (6), s. Svetloie (8), Vatici (3), Vinogradovca (8);

6) în localitățile în care există operator de salubritate, acesta deservește doar o parte din populație, în funcție de contractele semnate sau de accesul transportului pe străzile îndepărtate. Chiar și în lipsa unui contract, o parte din populație aduce deșeurile în punctele de colectare, ceea ce reprezintă o provocare semnificativă în dezvoltarea serviciilor de colectare și tratare a deșeurilor.

Figura 4. Dinamica dezvoltării serviciilor de colectare a deșeurilor municipale (2016, 2019)
Sursa: Biroul Național de Statistică

26. Activitatea de *colectare a deșeurilor municipale* în zonele urbane este organizată după sistemul „din poartă în poartă” de la case individuale și prin intermediul punctelor de colectare de la blocuri locative, pe când în zonele rurale colectarea se efectuează preponderent „din poartă în poartă” și uneori de la punctele de colectare, având următoarele particularități:

1) frecvența de colectare este săptămânală sau de două ori pe lună pentru casele individuale și zilnic pentru blocuri locative. Frecvența de colectare a deșeurilor similare cu cele municipale, corespunde solicitării companiei sau instituției;

2) în punctele de colectare a deșeurilor se utilizează containere cu capacitate de 1,1 m³, iar pentru colectarea deșeurilor de la casele individuale din poartă în poartă sunt utilizate pubele (120 l și 240 l);

3) aproximativ 30-50% din recipientele utilizate pentru colectarea deșeurilor menajere au fost achiziționate acum 10 ani, pe când în celelalte localități sunt utilizate recipiente vechi pentru colectarea deșeurilor, achiziționate în perioada 2005-2010. Situația actuală cu privire la recipientele utilizate pentru colectarea mixtă a deșeurilor menajere și celor similare deținute de companii este prezentată în studiile de fezabilitate privind dezvoltarea infrastructurii regionale de gestionare a deșeurilor.

27. Colectarea separată a deșeurilor reciclabile pe 3 fracții (hârtie/carton, plastic/metal și uneori sticlă) se realizează parțial, doar în unele localități urbane, în punctele de colectare dotate cu containere de 1,1 m³ sau 1m³, iar în unele localități mai mici sunt utilizate pubele de 240 l sau 120 l. Raportarea în Sistem informațional automatizat privind gestionare deșeurilor (SIAMD)² a datelor privind deșeurile municipale colectate separat a fost inițiată recent și denotă rezultate modeste de circa 7% din totalul de deșeuri colectate.

28. *Deșeuri periculoase.* De rând cu deșeurile municipale, consumatorii casnici generează un spectru vast de deșeuri periculoase, precum echipamente electrice, inclusiv și cele care conțin clorofluorocarburi (CFC), tuburi fluorescente și alte deșeuri cu conținut de mercur, uleiuri și grăsimi, altele decât uleiurile și grăsimi comestibile, ambalaje contaminate cu vopsele, detergenți sau alte substanțe periculoase, medicamente, baterii și acumulatori și altele.

29. Odată cu dezvoltarea infrastructurii de gestionare a deșeurilor municipale va fi necesară dezvoltarea punctelor de colectare a fluxurilor specifice de deșeuri periculoase (baterii, anvelope, DEEE, lămpi cu mercur, etc.), în vederea tratării separate a acestor fluxuri de deșeuri. De asemenea, colectarea și transportul deșeurilor municipale periculoase se realizează cu autospeciale destinate pentru colectarea acestui flux de deșeuri. Având în vedere cantitatea redusă a deșeurilor periculoase generate, o astfel de autospecială ar trebui să fie folosită pentru colectare în mai multe zone.

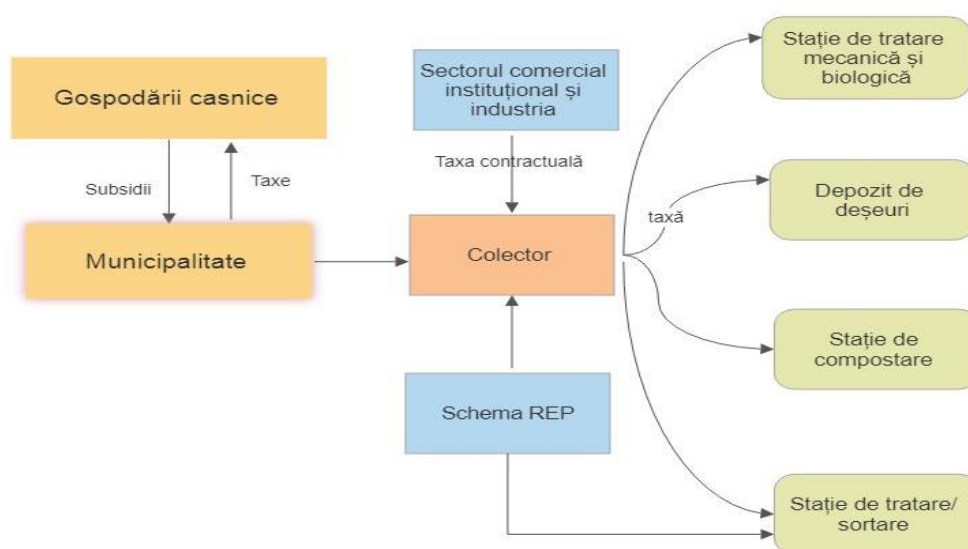
---

² www.siamd.gov.md

30. Deșeurile voluminoase reprezintă tipul de deșeuri municipale, care, fie datorită masei mari sau volumului său ridicat nu pot fi preluate de sistemul obișnuit de colectare a deșeurilor. Principalele exemple de deșeuri voluminoase sunt mobilierul și saltelele. Cadrul legal actual de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova nu prevede niciun obiectiv specific sau măsuri privind gestionarea deșeurilor voluminoase.

31. Actualmente deșeurile voluminoase sunt depuse la punctele de colectare a deșeurilor municipale și nu sunt supuse unei evidenței separate. Colectarea și transportul deșeurilor voluminoase nu necesită investiții suplimentare și se poate realiza în baza unui program stabilit de către operatorul serviciului de salubritate, fiind adus la cunoștința atât utilizatorilor casnici, cât și celor non-casnici. De obicei deșeurile se depun în fața caselor sau, în cazul blocurilor de locuințe, le vor plasa în punctele de colectare a deșeurilor voluminoase, în conformitate cu programul de colectare.

32. Legea nr. 209/2016 privind deșeurile (art. 29) stabilește cerințele generale de stabilire a **costurilor operaționale pentru serviciile de gestionare a deșeurilor**. Finanțarea serviciilor de gestionare a deșeurilor municipale este stabilit în conformitate cu principiile solidarității, proporționalității, nediscriminării, recuperării costurilor și a principiului „poluatorul plătește”. De asemenea implementarea principiului de ”responsabilitate extinsă a producătorului” contribuie la asigurarea durabilității financiare serviciilor de gestionare a deșeurilor municipale. Gestionarea deșeurilor de ambalaje, precum și a deșeurilor de echipamente electrice și electronice generate în fluxul de deșeuri municipale este finanțată pe baza acordurilor încheiate de sistemele colective REP și municipalități.

Figura 5. Fluxuri de plăți pentru gestionarea deșeurilor municipale

33. Veniturile operatorilor serviciilor de gestionare a deșeurilor sunt obținute în principal din tarifele percepute de la utilizatorii de servicii de gestionare a deșeurilor colectate (populație, persoane juridice, etc.). Tariful trebuie să asigure recuperarea integrală a costurilor, dar în același timp să fie accesibil pentru clienți, fiind aprobat de către fiecare consiliu al APL în parte. Conform informației oferite în cadrul dezvoltării studiilor de fezabilitate, tariful actual pentru prestarea serviciilor de salubritate variază între municipalități, inclusiv între localitățile rurale și urbane, după cum urmează:

1) nivelul tarifelor pentru populația din mediul urban variază de la 5 lei/persoană/lună la 18 lei/persoană/lună sau 24 lei/gospodărie/lună, deși serviciul prestat este similar - colectarea mixtă sau separată a deșeurilor și eliminarea la gropile de gunoi;

2) în majoritatea cazurilor este perceput un tarif diferit pentru casele individuale și blocurile deservite, tariful achitat de locuitorii blocurilor fiind mai mic decât tariful achitat de locuitorii caselor individuale;

3) tarifele existente de cele mai dese ori sunt mai mici de 1% din venitul mediu al gospodăriei;

4) nivelul taxei / tarifului în zonele rurale variază între 3 -18 lei/persoană/lună. Se poate observa că există localități rurale în care taxa/tariful este mai mare sau egal cu cel din zonele urbane. În unele cazuri se percepe un tarif diferit pentru deșeurile similare în dependență de tipul recipientului de colectare: 36 de lei pentru pubele de 120 l; 54 de lei pentru pubele de 240 l, și 99 de lei pentru container de 1,1 m³ (de ex. orașul Ungheni, AVE Ungheni SRL)³;

5) tariful achitat pentru un container de 1,1 m³ este mult mai mic decât tariful perceput pentru o pubele de 120 l (valoarea diferită a tarifului bazată pe volumul recipientului de colectare ar putea fi un instrument economic care ar putea încuraja prevenirea generării deșeurilor (plătește pentru cât arunci);

6) tarifele pentru instituțiile publice și companii sunt similare, variind în mediul urban, de la 132 la 217 lei/m³ și în zonele rurale între 5 și 60 lei/m³.

34. Astfel, o bună gestionare a deșeurilor contribuie la prevenirea unui impact negativ al deșeurilor asupra mediului și asupra sănătății, fiind una dintre pietrele de temelie ale economiei circulare.

35. Punerea în aplicare corespunzătoare a principiului de responsabilitate extinsă a producătorului va accelera tranziția către o economie circulară, iar dezvoltarea sistemelor colective pentru ambalaje și deșeurii de ambalaje vor contribui la reducerea utilizării excesului de materiale de ambalare, impunând obligația poluatorilor de a suporta costurile de gestionare a deșeurilor de ambalaje.

36. Marea majoritate a deșeurilor municipale și cele industriale nepericuloase sunt eliminate în depozitele de deșeurii, deoarece este cel mai ieftin tip de gestionare a deșeurilor; prin urmare, deșeurile sunt gestionate fără a ține cont de ordinea prioritară de prevenire și gestionare a deșeurilor, iar colectarea

³ http://www.serviciilocale.md/public/files/studii_fezabilitate/swm/ro/25_10_2017_FS_WMZ_5_RO_final.pdf

selectivă a deșeurilor reciclabile și a deșeurilor biodegradabile, precum și reciclarea și reutilizarea acestora este neatractivă din punct de vedere economic.

37. Cele mai mari provocări care continuă să afecteze dezvoltarea infrastructurii de gestionare a deșeurilor din Republica Moldova pe termen mediu și lung:

1) nu toate APL asigură accesul populației din teritoriul administrat la serviciul public de gestionare a deșeurilor;

2) capacități instituționale ale APL limitate în asigurarea cadrului juridic (tarif sau taxă) pentru recuperarea costului serviciului prestat de colectare a deșeurilor;

3) nivelul redus al colectării selective a deșeurilor (7%), calitate inferioară a deșeurilor selectate, iar prin urmare dezvoltarea insuficientă a pieței de reciclare și valorificare a deșeurilor;

4) dificultăți în satisfacerea necesităților generatorilor de deșeuri în capacități de colectare și tratare a deșeurilor periculoase, care devin tot mai stringente, fiind în creștere atât cantitatea cât și spectrul deșeurilor;

5) cunoștințe reduse privind oportunitățile internaționale existente ai infrastructurii de tratare a deșeurilor periculoase în țările din vecinătate.

Secțiunea a 4-a

Analiza gestionării categoriilor de deșeuri supuse responsabilității extinse a producătorului

38. Din perspectiva integrării Europene a țării, Acordul de asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană (ratificat prin Legea nr. 112 /2014), capitolul 16 - „Mediul înconjurător”, sub-capitolul „Gestionarea deșeurilor și resurselor” prevede transpunerea Directivei 2008/98/CE privind deșeurile, în termen de 4 ani de la intrarea în vigoare a acordului. În particular, aplicarea articolului 14 privind „stabilirea mecanismului de recuperare integrală a costurilor în conformitate cu principiul poluatorul plătește și cu principiul extins al responsabilității producătorului” se implementează începând cu anul 2018.

39. Articolul 12 din Legea nr. 209/2016 privind deșeurile cuprinde prevederi asociate de responsabilitate extinsă a producătorilor (REP), pentru a promova reutilizarea și prevenirea, reciclarea și alte tipuri de valorificare a deșeurilor. Astfel, în scopul promovării principiului REP, prioritar sunt supuse unui regim de responsabilitate extinsă a producătorului următoarele produse: baterii și acumulatori, echipamente electrice și electronice, vehicule, uleiuri, ambalaje.

40. Raportarea gestionării fluxurilor de deșeuri supuse REP se efectuează online, prin intermediul Sistemului Informațional Automatizat Managementul Deșeurilor (SIA MD), care începând cu anul 2019 este exploatat de către Agenția de Mediu *pentru trei categorii de deșeuri*: deșeurile de

echipamente electrice și electronice, deșeurile de ambalaj, deșeurile de baterii și acumulatori. În dependență de promovarea cadrului normativ, pe parcursul anilor 2021-2022 urmează a fi dezvoltată și raportarea pentru fluxurile de *vehicule scoase din uz, uleiuri uzate*.

41. Ambalajele și deșeurile de ambalaje. Reglementarea privind gestionarea ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje (Hotărârea Guvernului nr. 561/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind ambalajul și deșeurile de ambalaj) intră în vigoare la 21 august 2021, prin urmare SIAMD nu conține date privind cantitățile de deșeuri de ambalaje generate. Conform datelor privind compoziția morfologică a deșeurilor municipale, rezultă că deșeurile de ambalaje ce se regăsesc în deșeurile municipale reprezintă circa 40-50%. Conform calculelor grupului de autori PNGD, se estimează că în anul 2020 s-a generat o cantitate totală de 248,5 mii tone deșeuri de ambalaje. Toți producătorii care plasează pe piață ambalaje și produse ambalate urmează să se înregistreze în Registrul producătorilor de produse supuse Responsabilității Extinse a Producătorului și să prezinte date privind tipurile și cantitatea de ambalaje plasată pe piață anual.

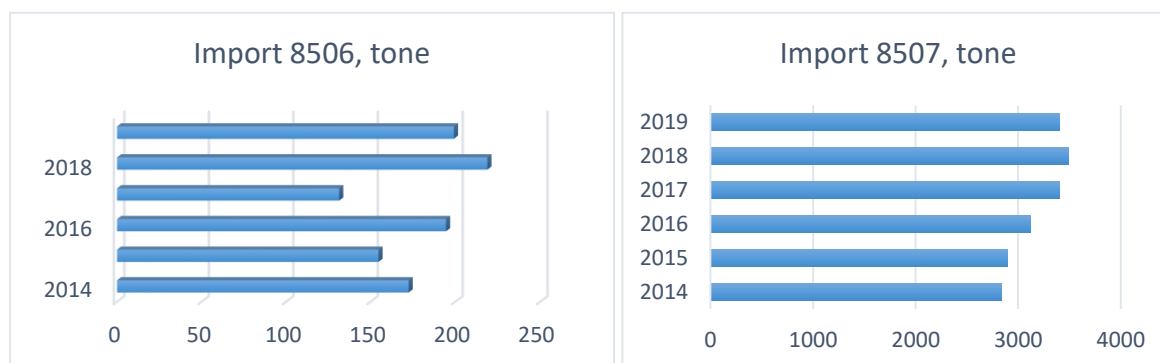
42. Conform Legii 209/2016 privind deșeurile, operatorii economici care introduc pe piață ambalaje și produse ambalate sunt responsabili să asigure gestionarea ambalajelor devenite deșeuri pe teritoriul național. Gestionarea efectivă a deșeurilor de ambalaje se realizează prin intermediul operatorilor de colectare și operatorii de tratare (stații de sortare, operatori economici care realizează reciclarea/valorificarea și operatorii depozitelor de deșeuri, care preiau deșeurile de ambalaje nevalorificate). Astfel la dezvoltarea sistemelor integrare de gestionare a deșeurilor municipale operatorii specializați pentru colectarea deșeurilor, de comun acord cu sistemele colective responsabile de gestionarea deșeurilor de ambalaje și reciclatorii vor stabili modalitatea de atingere a țintelor de reciclare și valorificare pentru fiecare tip de ambalaj.

43. Principalele probleme de gestionare ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje sunt:

- 1) din cauza lipsei de conștientizare a publicului și a infrastructurii de sortare a deșeurilor, doar o mică parte din deșeurile de ambalaje din fluxul de deșeuri municipale este sortată;
- 2) colaborare redusă între serviciile de colectare a deșeurilor și deținătorii infrastructurii de reciclarea deșeurilor pentru asigurarea gestionării deșeurilor colectate conform reglementărilor de mediu, inclusiv pentru atingerea țintelor de reciclare;
- 3) cooperarea între municipalități și organizațiile de producători și importatori nu este asigurată, persistă lipsă de cunoștințe în implementarea responsabilității extinse a producătorilor;
- 4) inconsistențe în cadrul legislativ axate pe suprapunerea principiului ”poluatorul plătește” și principiul ”responsabilității extinse a producătorilor”.

44. Deșuri de baterii și acumulatori. Conform datelor Biroului Național de Statistică, în Republica Moldova lipsește producerea de **baterii și acumulatori** (BA), astfel toate cantitățile puse pe piață sunt reflectate în import, fiind structurate în 2 categorii în baza Nomenclurii Combinate a Mărfurilor⁴: 8506 (Pile și baterii de pile electrice) și 8507 (Acumulatori electrice), având o dinamică în creștere în perioada 2014-2019.

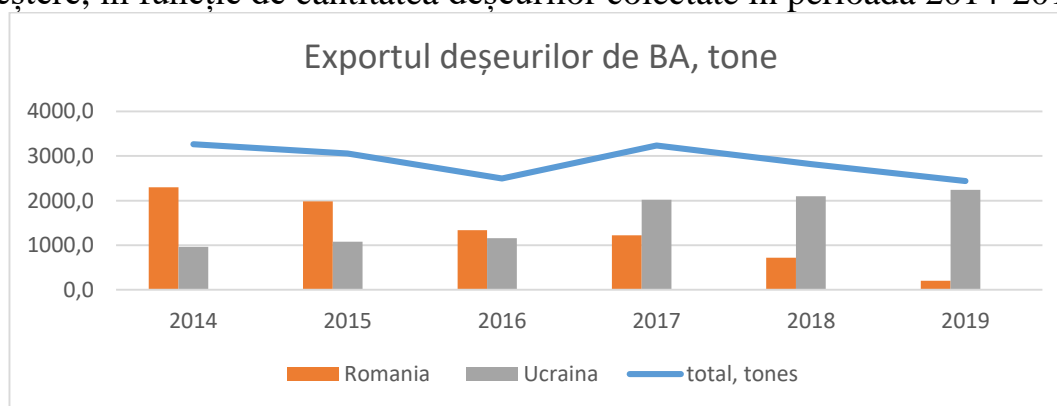

Figura 6. Date privind importul pentru categoria 8506 (Pile și baterii de pile electrice) și categoria 8507 (Acumulatori electrice) în perioada 2014-2019, tone

Sursa: Serviciul Vamal al RM, <https://comtrade.un.org/data/>

45. În prezent, 21 operatori economici sunt autorizați în domeniul colectării, transportării, depozitării temporare a deșeurilor de BA. O mare parte din operatorii autorizați, practică activități de colectare și transportare a deșeurilor de metale feroase și neferoase, altfel colectarea BA este o activitate asociată în mare parte cu colectarea metalelor.

46. În lipsa capacităților de tratare a deșeurilor de BA, toate deșeurile colectate sunt exportate în țările vecine (România și Ucraina). Statistica exporturilor deșeurilor de BA denotă o tendință instabilă de creștere și descreștere, în funcție de cantitatea deșeurilor colectate în perioada 2014-2019.

Figura 7. Exportul deșeurilor de BA pentru perioada 2014-2019, tone.

Sursa: Serviciul Vamal al RM, <https://comtrade.un.org/data/>

47. Principalele probleme de gestionare a deșeurilor de BA sunt:

⁴ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=112799&lang=ro#

1) colectarea acumulatorilor este o activitate asociată cu colectare și transportare a deșeurilor de metale feroase și neferoase, iar gestionarea electrolitului rămâne incertă;

2) din lipsă întreprinderilor de tratare a deșeurilor de BA în Moldova, toate deșeurile trebuie să fie exportate, conform proceduri stabile în Hotărârea Guvernului Nr. 637/2003 privind controlul transportării transfrontiere a deșeurilor și eliminării acestora⁵;

3) nu toți producătorii și importatorii de BA sunt înregistrați în Registrul producătorilor și importatorilor produselor supuse REP și își îndeplinesc obligațiile de gestionare a deșeurilor de BA.

4) inconsistențe în cadrul legislativ axate pe suprapunerea principiului ”poluatorul plătește” și principiul ”responsabilității extinse a producătorilor”, fiind aplicată în continuu taxa pentru poluare conform Legii nr. 1540/1998 privind plata pentru poluarea mediului.

48. Deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE). Agenții economici, care plasează pe piață echipamente electrice și electronice (EEE) cad sub incidența regimului de responsabilitate extinsă a producătorului (REP). Conform situației la 1 iunie 2021, în Republica Moldova au fost înregistrate 77 de întreprinderi cu statut de producător de EEE, din care 14 agenți economici ca distribuitori EEE și 63 ca producători.

49. Cantitatea de deșuri de echipamente electrice și electronice generate a fost dedusă în baza datelor de activitate privind cantitatea de EEE introduse pe piață, disponibile pe site-ul <https://comtrade.un.org/db>, clasificate conform Nomenclaturii Combinată a Mărfurilor.

Tabelul 6.

Datele privind cantitatea plasată pe piață a EEE, 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Plasat pe piață bazat pe greutate, în tone	17775,99	19018,97	23076,43	26720,27	30298,62
EEE pe cap de locuitor, kg/an	6,25	6,73	8,30	9,79	11,30

Sursa: <https://comtrade.un.org/data/>

50. Datele privind cantitatea plasată pe piață au fost corelate cu numărul populației, pentru a genera indicatorul de generare a DEEE pe cap de locuitor, iar rezultatele denotă o dinamică de creștere de la 4,5 kg/pers/an în 2015 la 6,5 kg/pers/an în 2019.

Tabelul 7.

Datele privind generarea DEEE kg/pe cap de locuitor, 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Plasat pe piață	17776	19019	23076	26720	30299
DEEE generat	12959	13962	15054	16198	17393

⁵ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=303589>

DEEE pe cap de locuitor, kg/an	4,555	4,943	5,415	5,932	6,486
--------------------------------	-------	-------	-------	-------	-------

Sursa: Instrumentul de calcul "EEE Put on Market Instrument (UNU ViE SCYCLE)"

51. Conform situației la 1 iulie 2021, în baza informației raportate de către Agenția de Mediu, în Sistemul Informațional Automatizat „Managementul Deșeurilor” sunt înregistrate 5 sisteme colective, care dețin autorizație pentru desfășurarea activităților ce țin de implementarea responsabilității extinse a producătorului pentru gestionarea DEEE-lor, în contextul executării Regulamentului privind deșeurile de echipamente electrice și electronice (HG nr. 212/2018). Pentru 2020, ținte de colectare au fost raportate de către 3 sisteme colective, care au fost autorizate până la 31.12.2020. Ținte de reciclare, recuperare și eliminare vor fi raportate în 2022, în conformitate cu HG nr. 212/2018.

52. Pe parcursul ultimilor ani au fost realizate mai multe inițiative de colectare a DEEE, susținute de diferiți donatori, fiind instalate tomberoane de dimensiuni medii, plasate în incinta instituțiilor din sectorul public, privat și mediul academic și tomberoane mari în exterior.

53. Principalele probleme de gestionare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice sunt:

1) îndeplinirea obiectivelor de colectare, recuperare și reciclare a tuturor deșeurilor de echipamente electrice și electronice pe categorii separate nu este încă definită și asigurată în mod clar, iar controlul implementării acestor obiective este insuficient;

2) din lipsă întreprinderilor de reciclare și valorificare a DEEE în Moldova, toate deșeurile trebuie să fie exportate, conform proceduri stabile în Hotărârea Guvernului Nr. 637/2003 privind controlul transportării transfrontiere a deșeurilor și eliminării acestora⁶, costul fiind unul ridicat și se atestă o deschidere selectivă a întreprinderilor de reciclare și recuperare în străinătate către sistemele colective din Republica Moldova;

3) din cauza controlului insuficient al gestionării deșeurilor de echipamente electrice și electronice, aceste deșeuri sunt încă colectate și dezasamblate ilegal;

4) nu toți producătorii și importatorii de EEE sunt înregistrați în Registrul producătorilor și importatorilor produselor supuse REP și își îndeplinesc obligațiile de gestionare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice, ceea ce duce la crearea unor condiții de concurență neloială între acei producători și importatori de echipamente electrice și electronice care îndeplinesc și cei care nu îndeplinesc obligațiile lor;

5) Conștientizarea insuficientă atât a populației, cât și a producătorilor cu privire la abordările de implementare a REP. Populația percepe livrarea DEEE-urilor gratuit către un agent economic autorizat ca o sursă de venit pentru aceștia, iar producătorii de EEE percep implementarea REP ca pe o „problemă” pe care statul a decis să o pună pe umerii lor, scăpând astfel de deșeuri.

⁶ <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=303589>

54. Vehiculele scoase din uz (VSU). Republica Moldova nu produce vehicule, toate unitățile de transport fiind importate. Parcul auto național crește anual cu circa 30 de mii de unități de transport doar 12 % sunt unități de transport noi comercializate de importatorii oficiali. Numărul de autovehicule noi care au fost vândute în Republica Moldova și care în 2019 a constituit 6.843 de unități (mașini noi, produse în anii 2018-2019) din numărul total de 36.393 de vehicule, care au fost aduse și înregistrate (autoturisme ușoare dedicate inclusiv transportului de pasageri, care au o greutate de sub 3.5 tone) (vs 30.954 cât au fost în 2018)⁷.

55. Cadrul legislativ privind VSU cuprinde Articolul 51 din Legea nr. 209/2016 privind deșeurile, care conține prevederi generale cu privire la aspecte privind modul de proiectarea și producerea de noi vehicule într-un mod care facilitează dezasamblarea, reutilizarea, recuperarea și, în special, reciclarea VSU, a materialelor și a componentelor acestora, și Legea nr. 277/2018 privind substanțe chimice, care interzice plasarea pe piața a materialelor și componentelor vehiculelor care conțin plumb, mercur, cadmiu și crom hexavalent.

56. Din lipsa datelor privind colectarea VSU și pentru a definitiva numărul potențialelor VSU generate, a fost analizată informația statistică privind numărul mijloacelor de transport radiate din Registrul de Stat al transporturilor în perioada 1995-2019, care se atestă o dinamică instabilă de creștere și descreștere care variază de la 174 la circa 2700 de unități. Această fluctuație poate fi justificată prin oferta de preț la colectarea feroaselor și neferoaselor, dar și prin prețul de import al autovehiculelor (taxa în înmatriculare), achitat în funcție de capacitate și anul de producție.

Tabelul 8

Date statistice privind numărul mijloacelor de transport radiate din Registrul de Stat al transporturilor în perioada 2014-2018

Tipul MT	2014	2015	2016	2017	2018
Autoturism	1 070	1 512	1514	1120	487
Camion	545	795	793	533	415
Remorcă	50	61	57	41	34
Tractor	12	8	10	9	3
Motocicletă	85	70	70	45	15
Autobuz	119	107	108	90	79
Semiremorcă	75	97	98	61	69
Alte	3	2			

Sursa: Instituția Publică „Agenția Servicii Publice”.

57. Activitatea de dezasamblare a VSU nu dispune de legislație secundară care ar reglementa acest proces conform cerințelor de protecție a mediului. Actualmente, activitățile de reparație a vehiculelor sunt desfășurate de către cca 900 de agenți economici, incluse în categoria CAEM G45 Comerț cu

⁷ Registrul de Stat al transporturilor, Agenția Servicii Publice

ridicată și cu amănuntul al autovehiculelor și motocicletelor, întreținerea și repararea acestora, Subcategoria 45.20 Întreținerea și repararea a autovehiculelor.

58. Principalele probleme de gestionare a VSU sunt:

1) lipsa cadrului legal secundar de reglementare a REP privind plasarea pe piață a vehiculelor și a ținutelor de colectare și reciclare sau valorificare materială a VSU;

2) dezasamblarea VSU în lipsa unor proceduri și a controlului privind gestionarea componentelor (pieselor) cu conținut de substanțe periculoase.

59. Uleiuri uzate. Creșterea vertiginoasă a numărului de autoturisme, camioane și alte unități de transport înregistrate în țară, justifică importul unor cantități mari de diverse tipuri de uleiuri și lubrifianți, pe baza minerală, semisintetice, sintetice sau biogene, precum și alte produse derivate.

Tabelul 9.

Dinamica importul de uleiuri în Republica Moldova în perioada 2016-2020, tone

Cod tarifar	2016	2017	2018	2019	2020
271019810	6.513,5	6.888,8	6.719,8	6.861,3	7.145,5
271019870	829,8	936,1	1.028,7	1.019,8	1.177,5
271019830	812,3	667,1	789,7	1.069,9	1.080,6
270750000					1.021,4
271019990	421,5	768,4	918,6	845,8	725,4
271019850	9,1	17,3	22,8	50,6	40,2
271019910	19,3	16,0	51,4	41,9	32,0
271019930	61,5	41,4	95,3	109,7	36,3
270799500			0,8	0,1	2,0
270799910					1,0
270730000					0,2
270900900					
270799990	1,7	1,8	6,2	4,5	0
270900100					
Total	8.569	9.337	9.633	10.004	11.362

Sursa: Serviciul Vamal, date din AIR asupra proiectului HG pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea uleiurilor uzate

60. În lipsa unor date statistice privind cantitatea de uleiuri uzate generate, datele sunt deduse în baza cantităților de uleiuri importate, utilizând drept reper datele europene privind consumul de lubrifianți în UE, ce constituie 65% ulei de automobile și 35% de ulei industrial. Aceste date sunt raportate anual către Convenția de la Basel (conform codurilor Y08 și Y09).

Tabelul 10.

Cantitatea estimativă de uleiuri uzate generate în anii 2015-2019, în tone

Anii	2015	2016	2017	2018	2019
Cantitatea de uleiuri importate, tone	8523,06	8728,69	9488,5	10396,3	11205,45

Cantitatea de uleiuri uzate generate, tone	3409.2	3491.5	3795.4	4158.52	4482.18
---	--------	--------	--------	---------	---------

Sursa: Serviciului Vamal, rapoartele anuale către Convenția de la Basel

61. Problema majoră a gestionării uleiurilor uzate este nivelul scăzut de colectare a acestora din lipsa infrastructurii de colectare și tratarea. Conform datelor prezentate în SIAMD pentru anii 2019-2020 au fost colectate doar 60 tone de ulei uzat. Cealaltă parte a uleiurilor uzate generate, ca înlocuitor al uleiului pentru încălzire, este utilizată pentru încălzirea încăperilor și a altor nevoi și este incinerată ilegal în instalații neadaptate pentru incinerarea deșeurilor periculoase care duc la poluarea mediului. Datorită faptului că uleiurile uzate sunt o alternativă mai ieftină la uleiurile pentru încălzire, acestea sunt la cerere pe piață.

62. Ca urmare a analizei gestionării categoriilor de deșeuri supuse REP, suplimentar la problemele specifice fiecărui flux, enumerate mai sus, se identifică următoarele provocări:

1) de natura instituțională/organizațională ce țin de ritmul lent de înregistrare în Registrul Producătorilor de produse supuse REP a agenților economici pasibili înregistrării;

2) de natură legislativă, ce ține de reglementarea criteriilor pentru crearea sistemelor individuale și colective în vederea optimizării numărului acestora și asigurarea acoperirii cu servicii de colectare a deșeurilor de produse REP pe întreg teritoriul țării, setarea criteriilor de eligibilitate, etc.;

3) de natură financiară și investițională, la nivel național nu există facilități pentru tratarea / depozitarea deșeurilor periculoase.

Secțiunea a 5-a

Analiza gestionării anumitor categorii de deșeuri

63. Fluxurile de deșeuri specifice, incluse în Legea nr. 209/2016 privind deșeurile cuprind: anvelope uzate (art.60), stocurile și deșeurile de poluanți organici persistenți (art. 53), deșeurile rezultate din activitatea medicală (art.55), deșeurile de mercur (art.58).

64. Anvelope uzate. Toate categoriile de anvelope, atât cele noi, cât și cele de tip "second hand" (uzate), sunt importate conform codurilor din Nomenclatura Combinată a Mărfurilor: 4011 Anvelope noi din cauciuc și 4012 Anvelope uzate din cauciuc, anvelope solide sau cu perne, benzile de rulare și clapele de cauciuc, din cauciuc. Anvelopele uzate includ: anvelope reșapabile, anvelope de ocazie, anvelope exportabile și ELT-uri (End-of-Life Tire – anvelopă uzată).

65. În lipsa datelor privind generarea anvelopelor uzate, se utilizează coeficientul de 0,6 pentru a deduce cantitatea de deșeuri generată în baza datelor privind importurile anvelopelor. Această metodă este aplicată pentru întocmirea raportului anual pentru Convenția Basel.

Tabelul 9.

Date privind generarea anvelopelor uzate, tone, anii 2015-2019

Anii	2015	2016	2017	2018	2019
Anvelope, tone	6665	8041	7298	8033	7433

Sursa: rapoartele anuale către Convenția de la Basel

66. Anvelopele uzate sunt colectate de către 4 companii, autorizate în domeniul colectării, transportării, depozitării și prelucrării deșeurilor din cauciuc. O singură companie reciclează cauciucurile prin metoda de piroliză, materia primă secundară obținută în urma reciclării este compusă din combustibil lichid, carbon tehnic, resturi de metal. Datele prezentate în SIA MD, de către 3 colectori privind colectare și prelucrarea anvelopelor uzate în 2020 reflectă cantitatea totală de cca 600 tone, ceea ce prezintă doar o mică parte a anvelopelor uzate generate.

67. Poluanții organici persistenti (POP) reprezintă o categorie de substanțe foarte stabile din punct de vedere chimic cu proprietăți toxice și bioacumulative, care prezintă un pericol sporit pentru sănătatea oamenilor și mediului ambiant. Aceștia au calități nocive extrem de pronunțate, un grad înalt de rezistență la degradare și proprietăți de acumulare în organismele vii și mediul înconjurător, pot fi ușor transportați în atmosferă la distanțe mari și se depun departe de locul de emisie, pot afecta sănătatea și mediul, atât aproape cât și departe de sursele lor. POP cuprinde un șir de pesticide organo-clorurate, bifenili policlorurați (BPC) și unii poluanți industriali, inclusiv dioxinele și furanii.

68. În lipsa capacităților tehnice pentru tratarea produselor chimice cu conținut de POP la nivel național, pesticidele învechite cu conținut de POP au fost reambalate și transportate peste hotarele țării spre eliminare cu suportul mai multor proiecte de asistență tehnică și granturi. Cantitatea totală a pesticidelor învechite eliminate în perioada 2007-2019 constituie 3447 tone.

69. Deși pe parcursul anilor Republica Moldova a beneficiat de asistența donatorilor în rezolvarea problemelor asociate managementului stocurilor de pesticide inutilizabile (GEF, Banca Mondială, UNEP, NATO, Agenția Cehă pentru Cooperare Internațională, OSCE, etc), totuși conform datelor disponibile și controalelor efectuate de către subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului pentru Protecția Mediului, continuă să fie depistate stocuri de pesticide inutilizabile și necunoscute.

70. Pesticidele depistate se află în stare solidă și lichidă și în majoritatea cazurilor sunt stocate în ambalaj din polietilenă, recipiente din metal și plastic, în unele cazuri sunt amestecate cu sol. Locațiile sunt diferite: depozite neconforme, încăperi aflate în gestiunea unor agenți economici, fără pază.

Tabelul 12.

Pesticide inutilizabile depozitate în 2020, in tone

Nr/ord	Raion	Pesticide (tone)		Tipul de ambalaj
		Solide	Lichide	
1.	Mun. Chișinău	1,25		Ambalaj

2.	Anenii Noi	17,16		
3.	Bălți	27,88	0,2	Butoaie din plastic
4.	Cahul	13,3		ambalaj de polietilena
	Edineț	4,05	1,11	
5.	Briceni	1,2		
6.	Fălești	1,1	0,12	Butoaie de metal
7.	Florești	18	16,77	Butoaie metalice, canistre, saci
8.	Orhei		0,3	Butoaie din plastic
9.	Râșcani		1,08	Canistre de plastic
10.	Taraclia	2		
	Total	85,94	19,58	

Sursa: Inspectoratul pentru Protecția Mediului

71. Bifenilii Policlorurati (BPC). Producerea și introducerea pe piață a BPC în stare pură, în amestecuri sau în calitate de componente ale unor articole este interzisă, conform Regulamentului privind bifenilii policlorurați, aprobat prin HG nr. 81/2009⁸. Concomitent, Regulamentul stabilește responsabilitatea deținătorilor de echipamente cu conținut de BPC privind întocmirea planurilor de decontaminare a acestora, inclusiv conține prevederi specifice privind marcarea și raportarea datelor.

72. În lipsa instalațiilor pentru tratarea echipamentelor cu conținut de BPC, cum ar fi incineratoare sau instalații de dezmembrare și decontaminare condensatoarelor și transformatoarelor, deținătorii de echipamente cu conținut de BPC sunt obligați să depoziteze deșeurile cu BPC în condiții de siguranță pentru mediu și sănătatea populației și să prevadă în planul de gestiune a deșeurilor acțiuni de eliminare a acestora. Ca și în cazul stocurilor de pesticide învechite, Republica Moldova a beneficiat de asistența donatorilor pentru eliminarea echipamentelor și uleiurilor cu conținut de BPC de la 13 stații de transformare - în total 934 tone de echipament cu conținut de BPC, inclusiv ulei conținut de BPC – aprox. 220 tone.

73. În anul 2020, doar un singur agent economic din sectorul energetic, a asigurat demontarea echipamentului și a uleiului cu conținut de BPC, exportând în Germania pentru decontaminare și eliminare finală 20,04 tone de uleiuri cu conținut de BPC, echipamentul contaminat fiind transmis pentru decontaminare în România.

74. Agenția de mediu actualizează anual Inventarul Național al echipamentelor cu conținut de BPC, care cuprinde informații privind echipamentele cu un volum de BPC mai mare de 5 dm³ și cu o concentrație mai mare de 50 ppm (0,005%). Conform inventarierii echipamentului contaminat cu BPC, precum și stocurilor de ulei cu conținut de BPC în cadrul sectorului energetic din țară realizată în 2020, au fost documentate următoarele cantități, conform tabelului de mai jos.

Tabelul 10.

⁸ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=114288&lang=ro

Date privind uleiul și echipamentul contaminat cu BPC din sectorul energetic, în tone

Denumirea companiei	Echipament contaminat cu BPC, unități	Ulei contaminat cu BPC, tone
ICS Premier Energy	14 (întrerupători 35kV)	3,535
Moldelectrica SA	161 (întrerupători și transformatori de diverse dimensiuni)	47,526
Red Nord SA	3 (transformatoare)	0,641
Nodul Hidroenergetic Costești	13 (12 întrerupători (110kV, 1 racord)	32,450
Total	191	84,152

75. Deși punctul 7 al Regulamentului privind bifenilii policlorurați prevedea termenul limită de 31 decembrie 2020 pentru scoaterea din uz și decontaminarea echipamentului și uleiului cu conținut de BPC între 0,005 % și 0,05% , mulți deținători ai acestui echipament au solicitat MADRM extinderea termenul până la 31 decembrie 2023.

76. Deșuri rezultate din activitatea medicală. Sistemul de sănătate din Republica Moldova constă din complexul de diverse instituții care prestează servicii de sănătate (spitale și instituții medicale primare), laboratoare și instituții de cercetare. Managementul deșeurilor medicale se efectuează conform prevederilor Legii nr. 209/2016 privind deșeurile și Regulamentului sanitar privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, aprobat prin HG nr. 696/2018.

77. În toate teritoriile a fost raportată crearea condițiilor și respectarea separării la sursă a deșeurilor rezultate din activitatea medicală pe categorii și stocarea temporară în spații special destinate. De asemenea IMS au raportat asigurarea cu consumabile pentru segregarea deșeurilor pe categorii (saci de culoare galbenă și neagră, eco-boxuri, etc.).

78. Tratarea deșeurilor infecțioase în instalații proprii au raportat raioanele Comrat, Telenești, Hîncești, Rezina, Călărași, Ceadâr-Lunga și Glodeni, metoda de tratare a deșeurilor infecțioase fiind prin imersie în soluții de clor și incinerarea lor în aer liber sau instalații improvizate.

79. Datele privind generarea deșeurilor infecțioase pentru perioada 2014-2019, au fost estimate în cadrul proiectului UNEP-GEF “Republica Moldova: pregătirea celui ai treilea raport bianual actualizat de către Convenția cadru a ONU pentru schimbările climatice”. Avînd în vedere situația pandemică COVID 19, a fost estimat potențialul de generare a deșeurilor infecțioase în 2020, iar rezultatul denotă dublarea ratei de generare raportată la un pat (doar în cazul unui agent economic ce prestează servicii de tratare a deșeurilor infecțioase, cantitatea totală de deșuri tratate a crescut de la 279 de tone (2019) la 459 de tone (2020).

Tabelul 114.

Datele privind generarea deșeurilor infecțioase în anii 2014-2019, tone

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Numărul de paturi în spitale	20131	18803	18805	18398	18138	18042
Rata de generare per pat, kg/zi/pat	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15	0,15
Deșeuri generate, tone	1102,2	1029,5	1029,6	1007,3	993,1	987,8

Sursa: <http://clima.md/doc.php?l=ro&idc=81&id=4256>

80. Potrivit prevederilor Regulamentului sanitar privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, aprobat prin HG nr. 696/2018, tratarea deșeurilor periculoase poate fi externalizată, prin transmiterea lor, în bază de contract de servicii, agenților economici autorizați (în conformitate cu art. 24 și 25 a Legii nr. 209 /2016 privind deșeurile) pentru tratarea deșeurilor ce rezultă din activitatea medicală pentru toate tipurile de deșeuri, cu excepția deșeurilor infecțioase, identificate cu codul 180103* în anexa la Regulamentul sanitar, produse în laboratoarele microbiologice și/sau de la pacienții cu boli înalt transmisibile și care necesită tratare obligatorie la sursa generării.

81. Conform datelor Agenției de Mediu, în prezent, trei companii sunt autorizate în autoclavarea deșeurilor medicale (tehnologie de tratare termică la temperaturi scăzute cuprinse între 100⁰C și 180⁰C). Concomitent persistă practică de gestionare a deșeurilor medicale aplicându-se tehnici învechite, în mare parte în localitățile rurale.

Tabelul 125.

Datele privind tratarea deșeurilor infecțioase în anii 2019-2020, tone

Codul deșeurului	Denumirea deșeurului	2019	2020
18 01 03*	deșeuri a căror colectare și eliminare fac obiectul unor măsuri speciale privind prevenirea infecțiilor	297	549,07

Sursa: SIAMD

82. Producătorii de deșeuri rezultate din activitatea medicală trebuie să asigure monitorizarea sistemului de gestionare a acestora, care include implementarea planurilor proprii de gestionare a deșeurilor, utilizarea echipamentului conform pentru tratarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală, activități de evidență a deșeurilor și raportarea autorităților competente. Totodată se atestă necesitate de dotarea instituțiilor medicale cu instalații de decontaminare a deșeurilor medicale.

83. Deșeuri de mercur. Mercurul este utilizat în interiorul termometrelor, barometrelor, manometrelor, lămpilor fluorescente, bateriilor, releelor, precum și în alte dispozitive. Acest metal este utilizat sau se generează într-o serie de procese industriale, inclusiv minerit, producerea de ciment, metalurgia, arderea

combustibililor fosili, inclusiv fabricarea echipamentelor electrice și electronice, precum și unele produse cosmetice.

84. Inventarierea emisiilor și stocurilor de mercur a fost efectuată în cadrul procesului de pregătire pentru ratificarea Convenției de la Minamata în 2017, fiind constatate următoarele:

1) întreprinderile industriale care activează sau cele care au activat în trecut nu dețin stocuri de mercur, nici în stare pură, nici în calitate de constituent;

2) au fost identificate stocuri de produse cu conținut de mercur (termometre stricate, lămpi luminescente uzate, baterii), numărul estimativ de lămpi luminescente depozitate la întreprinderile inventariate constituie în total cca 100 mii bucăți.

3) pe parcursul ultimilor decenii au avut loc mai multe tentative de trafic și comerț ilicit cu mercur, ca urmare fiind confiscate aproximativ 500 de kg.

85. În lipsa capacităților pentru tratarea deșeurilor cu conținut de mercur, aceste deșeuri pot fi tratate doar peste hotare, totodată raportul anual către Convenția Basel nu include date privind exportul deșeurilor cu conținut de mercur spre tratare pentru anii 2015-2019. În acest context, cantitățile de deșeuri cu conținut de mercur depozitate necesită a fi evacuate.

86. Gestionarea deșeurilor *din agricultură, silvicultură și pescuit* se realizează în instalații de valorificare sau eliminare a deșeurilor, conform Legii nr.209/2016 privind deșeurile. Responsabilitatea gestionării deșeurilor din agricultură și din activitățile de creștere a animalelor aparține generatorilor.

87. Deșeurile de grajd de la animale sunt surse periculoase de poluare a mediului, în același timp, sectorul zootehnic reprezintă cel mai înalt potențial de producere a îngrășămintelor organice și a biogazului prin tehnologia fermentării anaerobe, care nu este utilizată suficient în practica autohtonă. În prezent nu există distincte informații referitoare la cantitatea de generare a acestor deșeuri, iar stații de obținere a biogazului din deșeurile provenite din activitățile de creștere a animalelor funcționează doar la trei complexe zootehnice. De asemenea un producător utilizează deșeurile rezultate în urma procesului de extragere a zahărului din sfecla de zahăr pentru obținerea biogazului, producând energie electrică pentru necesitățile întreprinderii.

88. Strategia de mediu pentru anii 2014-2023 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 301/2014 prevede crearea sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor, inclusiv a deșeurilor biodegradabile, care ar contribui la reducerea cu 30% a cantităților de deșeuri depozitate și creșterea cu 20% a ratei de reciclare până în anul 2023.

89. Potențialul energetic al deșeurilor biodegradabile produse anual în sectorul agrar și industrial ar putea contribui esențial la soluționarea problemei energetice. Pe parcursul anului 2020 au activat sezonier 40 agenți economici în domeniul producerii de peleți și brichete, care au utilizat în procesul de producere

paie de cereale, rumeguș de lemn, coji de semințe de floarea soarelui, coji de nuci și alte resturi vegetale.

90. Generarea *deșeurilor din construcții și demolări* depinde de situația economică a țării și de dezvoltarea industriei construcțiilor. Sectorul construcțiilor a devenit cea mai importantă ramură din economie, iar construcțiile au contribuit cu 35% la creșterea PIB-ului în anul 2019. Intensificarea segmentului de construcții are loc pe fondul dezvoltării proiectelor de infrastructură și a exploziei pieței imobiliare, datorită dobânzilor mici la creditele imobiliare oferite persoanelor fizice. Acest lucru condiționează generarea deșeurilor din construcții mai ales în timpul demolării clădirilor și, într-o măsură mai mică, în timpul reconstrucției, reparațiilor și construcției.

91. Generarea și gestionarea deșeurilor din construcții și demolări necesită a fi planificată în etapa de proiectare a unei lucrări de construcție. Deși au fost stabilite prin Legea nr.209/2016 privind deșeurile ținte de reciclare sau alte tipuri de recuperare a acestor deșeuri, date privind cantitățile de deșeuri generate nu sunt disponibile. De asemenea urmează a fi stabilite criteriile de reducere, reutilizare, reciclare sau alte materiale de recuperare a deșeurilor generate în timpul proceselor de construcție.

92. Un alt aspect important al gestionării DCD constituie demolarea construcțiilor ce conțin articole din azbest în condiții sigure pentru lucrătorii șantierului cât și pentru rezidenții din apropierea acestuia. Astfel demolarea construcțiilor cu conținut de azbest urmează a fi executată conform HG 244/2013 privind aprobarea Cerințelor minime pentru protecția lucrătorilor împotriva riscurilor legate de expunerea la azbest la locul de muncă. În lipsa terenurilor alocate pentru gestionarea DCD cu conținut de azbest, rămâne incertă soarta ulterioară a acestor deșeuri, fiind necesară alocarea spațiilor dedicate acestor lucrări.

93. Deșeuri industriale. Deșeurile industriale cuprind diferite tipuri de deșeuri, periculoase și nepericuloase, biodegradabile, deșeuri din construcții și demolări, deșeuri medicale și farmaceutice, nămoluri de epurare și alte deșeuri. Entitățile economice au obligația de a asigura gestionarea deșeurilor industriale și a altor tipuri de deșeuri provenite din activități economice respectând cerințele și principiile generale ale gestionării deșeurilor. Responsabilitatea pentru colectarea, sortarea, ambalarea, etichetarea, păstrarea evidenței, depozitarea și transferul deșeurilor din activitatea industrială și alte activități economice îi revine întreprinderilor care generează și / sau dețin astfel de deșeuri, care trebuie să acopere toate costurile de gestionare a deșeurilor în conformitate cu la principiul „poluatorul plătește”.

94. Conform articolului 62 din Legea nr. 209/2016 privind deșeurile, Guvernul urmează să creeze Centrul de Gestionare a Deșeurilor Periculoase pentru îmbunătățirea gestionării deșeurilor periculoase în Moldova și reducerea impactului negativ ale acestora asupra mediului înconjurător și sănătății umane, prin asigurarea colectării și eliminării corecte a diferitor fluxuri de deșeuri

periculoase, contribuind astfel la reducerea emisiilor de poluanți, inclusiv a gazelor cu efect de seră.

95. Conform studiului de fezabilitate, colectarea deșeurilor periculoase pe teritoriul RM va fi realizată: de la întreprinderi mici și mijlocii preluarea directă a deșeurilor periculoase, în baza unui contract încheiat între Centru și întreprindere și de la populație prin puncte de colectare pe baza contractelor semnate cu operatorii locali/regionali. Conform studiului de fezabilitate, elaborat de MADRM în 2017, costul investiției pentru stabilirea CGDP este 3,9 mln Euro.

96. Ca urmare a analizei gestionării anumitor categorii de deșeuri inclusiv a deșeurilor periculoase au fost identificate următoarele aspecte:

1) de natura instituțională/organizațională ce țin de lipsa măsurilor privind prevenirea generării deșeurilor, inclusiv a celor periculoase, iar legislația secundară privind clasificarea deșeurilor ca subprodus, respectiv privind încetarea statutului de deșeu nu a fost aprobată;

2) de natură financiară și investițională, la nivel național nu exista facilități pentru tratarea / depozitarea deșeurilor periculoase;

3) operatorii economici generatori de deșeuri, întimpină deficiențe în cunoașterea modului de încadrare a deșeurilor în lista a deșeurilor, aprobată conform Hotărîrii Guvernului nr. 99/2018, prin urmare nu prezintă rapoarte în SIAMD;

4) majoritatea operatorilor autorizați, dețin autorizații de mediu în lipsa instalațiilor de tratare a deșeurilor, inclusiv a celor periculoase, fiind autorizată doar activitatea de colectare, ne fiind asigurată trasabilitatea, începînd cu producerea acestora și pînă la destinația finală pentru tratarea/valorificarea acestora (art.20 Legea nr.209/2016 privind deșeurile).

Secțiunea a 6-a

Importul și exportul deșeurilor

97. Din lipsa capacităților de valorificare/eliminare a multor categorii de deșeuri, acestea sunt exportate spre valorificare/eliminare în alte țări, care dispun de astfel de capacități și care acceptă transferul de deșeuri.

98. Transferul se realizează în baza Hotărîrii Guvernului nr. 637/2003 privind controlul transportării transfrontiere a deșeurilor și eliminării acestora, care reglementează doar exportul și tranzitul deșeurilor periculoase în scopul eliminării, importul nefiind reglementat. Totodată, conform art. 63 al Legii privind deșeurile, este interzis importul în Republica Moldova al deșeurilor și reziduurilor de orice natură, în stare brută și prelucrată în scopul acumulării temporare, valorificări sau eliminării prin orice metodă, cu excepția categoriilor de deșeuri prezentate în anexa nr. 7 al legii menționate, destinate utilizării în calitate de materie primă secundară la întreprinderile autohtone existente.

99. Categoriile de deșeuri care sunt importate și/sau exportate în Republica Moldova sunt prezentate în tabelul de mai jos. Necesită a fi menționat că analiza

a identificat importuri de deșeuri, care nu sunt incluse în Anexa 7 a Legii nr. 209/2016 privind deșeurile cum ar cele ce se clasifică la codul 2303, 5505, 271099, 530130.

Tabelul 136.

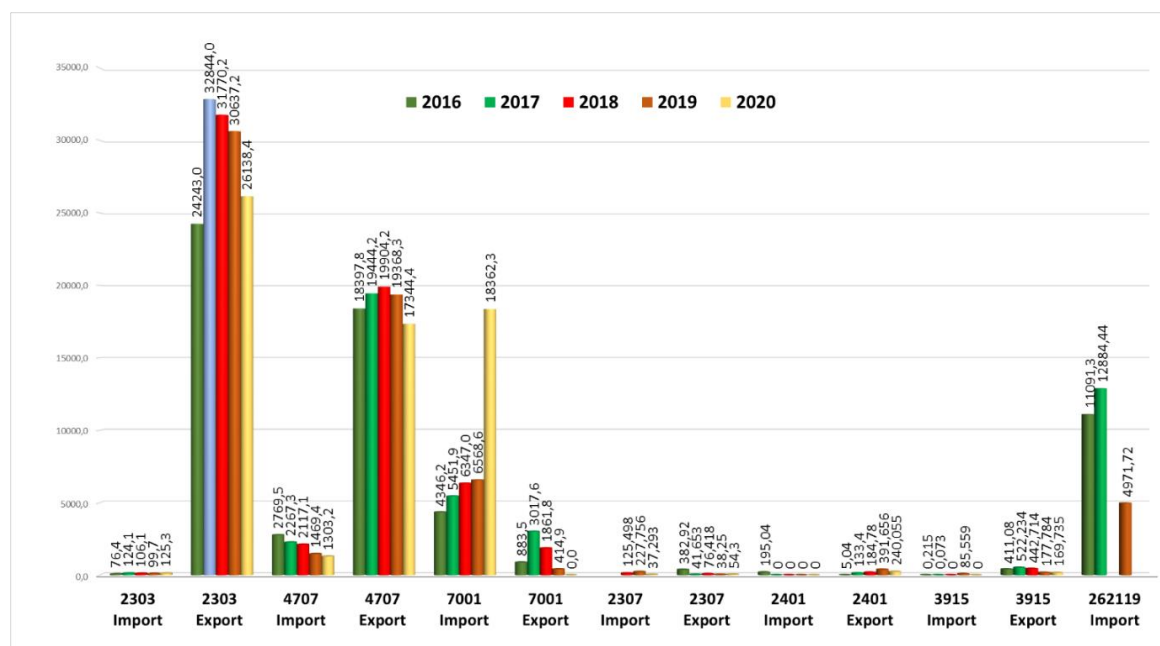
Categoriile de mărfuri din Nomenclatura Combinată a mărfurilor care sunt catalogate deșeuri și care se exportă și/sau se importă în/din Republica Moldova

NC	Denumirea
2303*	Reziduuri rezultate de la fabricarea amidonului și reziduuri similare, pulpa de sfeclă de zahăr, resturi rezultate din prelucrarea trestiei de zahăr și alte deșeuri rezultate de la fabricarea zahărului, depuneri și deșeuri rezultate de la fabricarea berii sau de la distilare, chiar aglomerate sub formă de pelete:
2307	Drojii de vin; tartru brut
382561	Produse reziduale ale industriei chimice sau ale industriilor conexe, nedenumite și necuprinse în altă parte; deșeuri orășenești; nămol de epurare; alte deșeuri menționate la nota 6 a capitolului
4707	Hârtie sau carton reciclabile (deșeuri și maculatură):
5202	Deșeuri de bumbac (inclusiv deșeuri de fire de bumbac și destrăătură)
240130	Deșeuri de tutun (nervură de tutun)
5505*	Deșeuri din fibre sintetice sau artificiale (inclusiv pieptănătură, deșeuri de fire și destrăătură):
2710*	Deșeuri de uleiuri
530130*	Câlți și deșeuri din in
7001	Cioburi și alte deșeuri și resturi din sticlă; sticlă în masă:
7204	Deșeuri și resturi de fontă, de fier sau de oțel (fier vechi); deșeuri lingotate din fier sau oțel:
7404	Deșeuri și resturi de cupru
7602*	Deșeuri și resturi din aluminiu
780200	Deșeuri și resturi de plumb
7902	Deșeuri și resturi din zinc
390110	Polietilenă cu densitate sub 0,94
391510 000	Polimeri de etilenă
261800 000	Zgură de furnal granulată (nisip de zgură) rezultată de la fabricarea fontei, fierului sau oțelului
ex. 2621 90 000	Nămol roșu (reziduu de bauxită)
800200	Deșeuri și resturi de staniu
810830	Deșeuri și resturi de titan
810420	Deșeuri și resturi de magneziu
854810	Deșeuri și resturi de pile, de baterii de pile și de acumulateoare electrice; pile și baterii de pile electrice scoase din uz și acumulateoare electrice scoase din uz

Notă: Codurile marcate cu * reprezintă categoriile de deșeuri care se importă în Republica Moldova, nefiind incluse în Anexa nr. 7 la Legea nr. 209/2016 privind deșeurile

100. Figurile de mai jos prezintă dinamica importurilor și exporturilor categoriilor de deșeuri din tabelul 15 pentru perioada 2016-2020. Figurile denotă o rată sporită a exportului, în comparație cu importul.

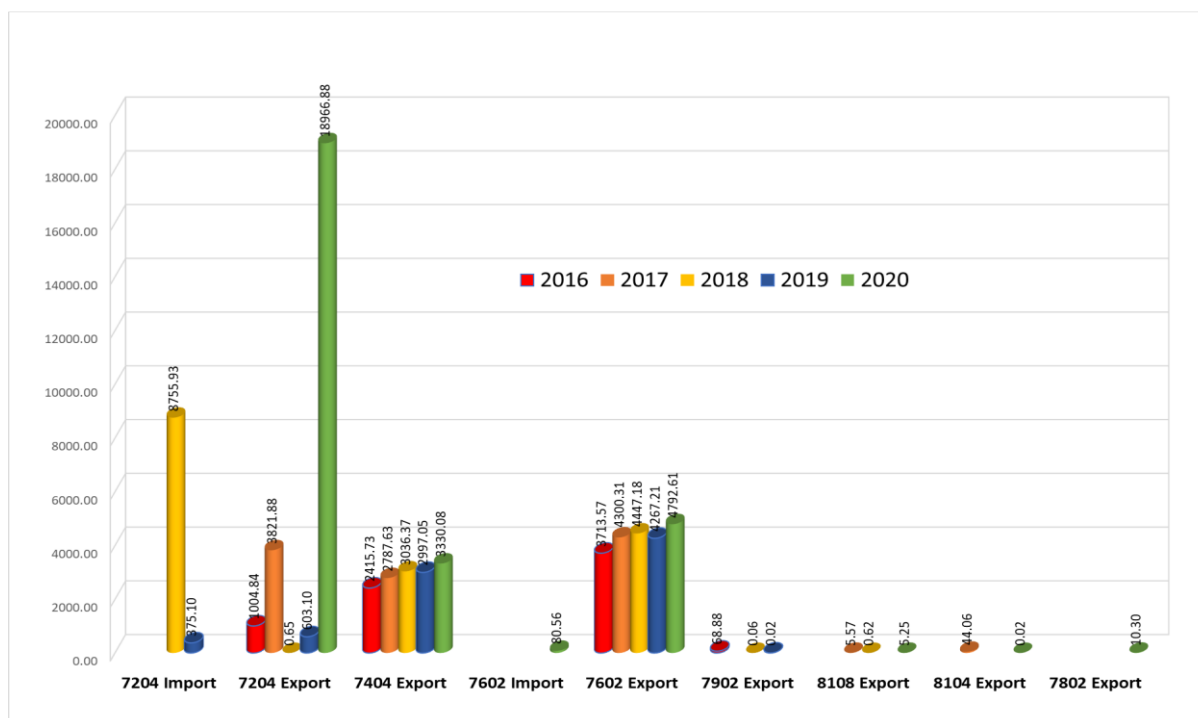
101. Figura 8 prezintă exportul în cantități considerabile a reziduurilor rezultate de la fabricarea amidonului și reziduuri similare, conform codului NC 2303 și a hîrtiei sau cartonului reciclabil (deșeuri și maculatură), conform codului NC 4707, importurile acestora fiind relativ mici. Totodată, se importă cantități considerabile de cioburi și alte deșeuri și resturi din sticlă, conform codului 7001 și de nămol roșu (reziduu de bauxită), conform codului NC 262190.

2303	Reziduuri rezultate de la fabricarea amidonului și reziduuri similare, pulpa de sfeclă de zahăr, resturi rezultate din prelucrarea trestiei de zahăr și alte deșeuri rezultate de la fabricarea zahărului, depuneri și deșeuri rezultate de la fabricarea berii sau de la distilare, chiar aglomerate sub formă de pelete:
4707	Hîrtie sau carton reciclabile (deșeuri și maculatură):
7001	Cioburi și alte deșeuri și resturi din sticlă; sticlă în masă:
2307	Drojii de vin; tartru brut
2401	Deșeuri de tutun (nervură de tutun)
3915	Deșeuri, șpan, talaș, spături de materiale plastice
262119	Nămol roșu (reziduu de bauxită)

Figura 8. Importul deșeurilor sub codul NC 2303, 4707, 2307, 2401, 3915, 262119, tone
Sursa: <https://comtrade.un.org/data/>

102. Figura 9 prezintă importurile/exporturile de deșeuri de metale feroase/neferoase, cele mai considerabile fiind exporturile de deșeuri și resturi de fontă, de fier sau de oțel (fier vechi); deșeuri lingotate din fier sau oțel, conform codului NC 7204, deșeuri și resturi de cupru, conform codului NC 7404 și deșeuri și resturi din aluminiu, conform codului NC 7602. Pentru celelalte categorii, rata exporturilor/importurilor este relativ scăzută, se atestă importuri de deșeuri și resturi din aluminiu în anul 2020, acestea nefiind incluse în Anexa nr. 7.

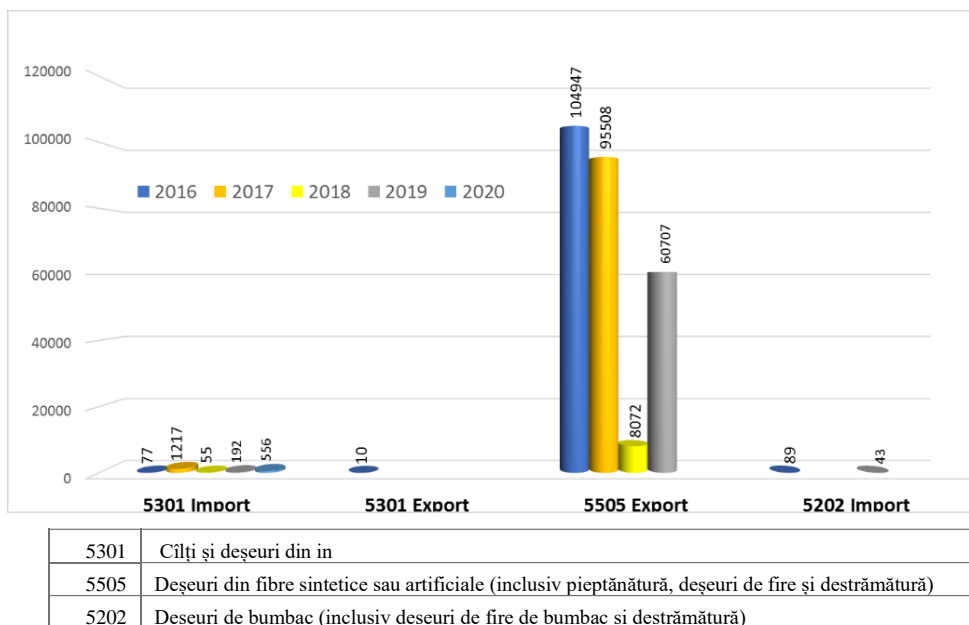
7204	Deșeuri și resturi de fontă, de fier sau de oțel (fier vechi); deșeuri lingotate din fier sau oțel:
7404	Deșeuri de cupru
7602	Deșeuri și resturi din aluminiu:
8108	Deșeuri și resturi de titan
8104	Deșeuri și resturi de magneziu
7802	Deșeuri și resturi de plumb
7902	Deșeuri și resturi din zinc

Figura 9. Importul/exportul deșeurilor de metale sub codul NC 7204, 7404, 7602, 7902, 8108, 8104, 7802 și 7902, tone

Sursa: <https://comtrade.un.org/data/>

103. Figura 10 prezintă importurile/exporturile de deșeuri rezultate din industria textilă, cele mai considerabile fiind exporturile deșeuri din fibre sintetice sau artificiale, conform codului NC 5505. Se atestă importuri nesemnificative de deșeuri de câlți și deșeuri din in, acestea nefiind incluse în Anexa nr. 7.

Figura 8. Importul/exportul deșeurilor de metale sub codul NC 5301, 5505 și 5202, kg

Sursa: <https://comtrade.un.org/data/>

104. Este necesară adoptarea unui act normativ care să reglementeze toate elementele unui transfer de deșeuri – import, export și tranzit, inclusiv transferurile de deșeuri pe teritoriul Republicii Moldova.

Secțiunea a 7-a

Impactul asupra mediului al activităților cheie din sectorul de gestionare a deșeurilor

105. Principalele probleme de mediu asociate gestionării deșeurilor, inclusiv eliminarea acestora, conduc la un impact direct asupra mediului, ar fi poluarea apei, a solului, a aerului cauzată de gestionarea deșeurilor ne prietenoasă mediului, împreună cu emisiile de GES care au impact asupra schimbărilor climatice, efectele negative asupra sănătății umane, biodiversității. Nerespectarea principiilor circularității în gestionarea deșeurilor poate provoca, de asemenea, epuizarea resurselor naturale.

106. Această secțiune include principalele aspecte de mediu și impacturile asociate de activitățile întreprinse și serviciile furnizate de sectorul de gestionare a deșeurilor, rezumând următoarele:

1) **Schimbarea climei.** Emisiile directe ale gazelor cu efect de seră (GES) provenite din gestionarea deșeurilor reprezintă o pondere relativ mică în schimbările climatice la nivel european (3%), dar semnificativă la nivel național

(11%), astfel emisiile GES, generate de sectorul 5 „Deșeuri” au o pondere de circa 50.6% din emisiile totale de metan înregistrate la nivel național. Aceste statistici exclud multe activități și unele surse importante asociate cu gestionarea deșeurilor, inclusiv colectarea și transportul deșeurilor, consumul de energie electrică pentru manipularea și prelucrarea deșeurilor și emisiile care rezultă din aplicarea în teren a composturilor. De asemenea, acestea exclud emisiile asociate cu înlocuirea materialelor pierdute din economie prin eliminarea deșeurilor;

2) **Poluarea aerului.** Procesul de gestionarea deșeurilor este responsabil de emisii de amoniac (NH_3) și de emisii de compuși organici volatili non-metanici (COVnm), rezultate din compostarea și digestia anaerobă, emisiile de amoniac rezultate din reziduurile de deșeuri organice pot apărea în alte sectoare, în special agricultură. Plus poluarea convențională a activităților de gestionare a deșeurilor în cazul nerespectării cerințelor pentru gestionarea deșeurilor.

3) **Emisii toxice în mediu.** Metalele grele (As, Cd, Cr, Cu, Hg, Ni, Pb, Zn) cuprind o gamă largă de compuși emiși dintr-o serie de procese și sectoare, iar cantitățile de deșeuri periculoase generate pe cap de locuitor oferă o indicație a riscului de emisii toxice care rezultă din gestionarea deșeurilor. Modul în care sunt tratate produsele cu conținut de metale grele, atunci când devin deșeuri este cel mai important în determinarea efectelor de toxicitate în funcție de cantitățile generate. Astfel, deșeurile din construcții și demolări prezintă efecte potențial toxice, ca urmare a conținutului periculos (azbest, BPC, vopsele) în aproximativ 1- 5% în greutate a deșeurilor generate.

4) **Abandonarea și depozitarea ilegală.** Subdezvoltarea sistemului de gestionare a deșeurilor cauzează, de obicei, activități ilegale, și anume aruncarea ilegală a deșeurilor. O astfel de situație are un efect negativ asupra sănătății umane, precum și asupra vieții sălbatice și a biodiversității. Băuturile pot conține produse din mase plastice sau particule lor, în special plasticul de o singură folosință, provoacă o amenințare semnificativă pentru fauna sălbatică, în special pentru păsări și pești. Materialele plastice persistă în mediu, dar se degradează după expunerea la lumina soarelui, abraziunea mecanică și migrarea plastifiantului, creând fragmente mici care pot fi ingerate de faună, inclusiv de pești.

5) **Poluarea cu micro plastic.** Materialele plastice absorb substanțele toxice și reprezintă astfel o cale pentru diverși compuși toxici în lanțul alimentar. Micro plasticul în sine devine o parte a lanțului alimentar uman prin poluarea marină. Sursă de poluare cu micro plastice sunt apele uzate neepurate corespunzător, levigatul din depozitele de deșeuri, particule de materiale plastice biodegradabile. Micro plasticul poluează și apa de suprafață și solul, iar acesta este o problemă care primește o atenție tot mai mare, deși este dificil de a fi cuantificat cu precizie. Un studiu elaborat recent, în cadrul Convenției de la Basel au ajuns la concluzia că, fragmentele de plastic în oceanele lumii reprezintă doar 0,1% din producția anuală de plastic, dar ar putea fi asociată cu efecte semnificative de toxicitate ecologică și umană.

6) **Agenți patogeni și substanțe periculoase.** O parte de deșeuri, inclusiv cele provenite din activitatea medicală sunt periculoase, deoarece conțin agenți patogeni. Gestionarea necorespunzătoare a deșeurilor medicale provoacă proliferarea insectelor și alte efecte adverse, datorate eliminării produselor farmaceutice periculoase. O parte de deșeurile medicale sunt tratate în incineratoare inadecvate, eliberând o cantitate semnificativă de dioxine, furani, HCl și metale grele. Eliminarea deșeurilor la depozitele de deșeuri sau incinerarea la temperaturi relativ scăzute, precum și proiectarea și funcționarea necorespunzătoare a instalațiilor de autoclavare, pot duce la eliberarea agenților biologici potențial patogeni în mediu, prezentând riscuri pentru sănătatea umană.

7) **Epuizarea resurselor naturale.** Eliminarea fluxurilor de resurse din economie prin depozitarea sau incinerarea deșeurilor generează o cerere suplimentară de materii prime. Extracția și prelucrarea materiilor prime reprezintă o mare parte a impactului asupra mediului, cauzat de sporirea consumului. În medie, fiecare cetățean generează peste 300 kg de deșeuri municipale pe an, inclusiv 90 kg de deșeuri alimentare, 30 kg de hârtie / carton și 34 kg de plastic, și 47 kg de deșeuri fitotehnice, iar cota celor biodegradabile atinge circa sau circa 160 de kg de deșeuri biodegradabile, care au impact asupra emisiilor GES.

8) Implementarea completă a ierarhiei de gestionare a deșeurilor, a acțiunilor 3R (reutilizare, recuperare, reciclare) inclusiv prevenirea și reutilizarea deșeurilor ori de câte ori este posibil, poate evita impactul considerabil asupra mediului atunci când este evaluat din perspectiva ciclului de viață.

Secțiunea a 8-a **Cadrul legal și instituțional**

Cadrul legal

107. Avînd la bază prevederile Acordului de asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană, în perioada 2016-2020 au fost adoptate mai multe documente politice și acte normative pentru gestionarea deșeurilor, inclusiv a deșeurilor periculoase, care transpun Directivele UE, precum următoarele:

- 1) Legea nr. 209/2016 privind deșeurile (M.O. 23.12.2016 nr. 459-471);
- 2) Hotărârea Guvernului nr. 160/2018 pentru aprobarea Programului de promovare a economiei „verzi” în Republica Moldova pentru anii 2018-2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia, (M.O. 02.03.2018 Nr. 68-76);
- 3) Hotărârea Guvernului nr. 99/2018 privind aprobarea Listei deșeurilor (M.O. 02.02.2018 Nr. 33-39);

- 4) Hotărârea Guvernului nr. 501/2018 privind Instrucțiunea privind ținerea evidenței și transmiterea datelor privind deșeurile și gestionarea acestora (M.O. 01.06.2018 Nr. 176-180);
- 5) Hotărârea Guvernului nr. 212/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind deșeurile de echipamente electrice și electronice, (MO 23.03.2018 Nr. 95-104);
- 6) Hotărârea Guvernului nr. 373/2018 cu privire la Registrul național al emisiilor și al transferului de poluanți www.rept.gov.md (M.O. 27.04.2018 Nr. 133-141);
- 7) Hotărârea Guvernului nr. 682/2018 privind aprobarea Conceptului Sistemului Informatic Automatizat Managementul Deșeurilor prin care a fost dezvoltat sistemul de raportare www.siamd.gov.md (MO 20.07.2018 Nr. 267-275);
- 8) Hotărârea Guvernului nr. 696/2018 privind aprobarea Regulamentului sanitar privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitatea medicală (M.O. 10.08.2018 Nr. 295-308 art. 835);
- 9) Hotărârea Guvernului nr. 561/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind ambalajul și deșeurile de ambalaj (MO 21.08.2020 în Monitorul Oficial Nr. 212-220);
- 10) Hotărârea Guvernului nr. 586/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea bateriilor și acumulatorilor și deșeurilor de baterii și acumulatori (M.O. 28.08.2020 Nr. 221-225).

108. Principalele reglementări administrative de gestionare a deșeurilor vizează măsuri precum colectarea selectivă a deșeurilor, punerea în aplicare a sistemelor de colectare selectivă, stabilirea obiectivelor de reutilizare, reciclare sau recuperarea deșeurilor sau a materialelor sau substanțelor conținute în deșeuri, opțiunea de returnare a produselor la punctele de distribuție, restricții privind introducerea produselor pe piața din cauza materialelor și substanțelor periculoase conținute în acestea.

109. Principalele măsuri economice aplicate gestionării deșeurilor sunt taxele pentru gestionarea deșeurilor municipale, taxe pe poluarea mediului cu produse impozabile și deșeuri de ambalaje, sistem depozit pentru ambalaje reutilizabile și subvenții pentru gestionarea deșeurilor.

110. Principalele măsuri de informare aplicate prevenirii deșeurilor în timpul utilizării produselor și gestionării deșeurilor includ: etichetarea produselor și a deșeurilor în scopuri de gestionare a deșeurilor, educație publică și sensibilizare cu privire la problemele de consum durabil și de gestionare a deșeurilor, informarea consumătorilor de produse și a operatorii de gestionare a deșeurilor cu privire la utilizarea în continuare a unui produs și a locurilor de colectare a deșeurilor, conținutul periculos al deșeurilor și transmiterea rapoartelor către autoritățile de mediu.

Cadrul instituțional

111. Competența și atribuțiile autorităților publice centrale de specialitate și ale administrației publice locale în gestionarea deșeurilor sînt determinate de Legea nr. 209/2016 privind deșeurile. Astfel, Ministerul Mediului este responsabil pentru coordonarea implementării prezentului Program și a Planului de acțiuni. Alte ministere și autorități administrative centrale precum și o serie de alte autorități publice au responsabilitatea implementării unor acțiuni ale prezentului Program.

112. Responsabilitățile autorităților administrației publice locale în asigurarea colectării și transportării deșeurilor municipale solide le revin serviciilor de salubritate. În majoritatea localităților deja există unele elemente ale sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor, iar operatorii de gestionare a deșeurilor la nivel de orașe uneori își extind activitatea și în sate. Acești operatori dețin, prin contract de delegare, patrimoniu sub formă de terenuri pe care sunt amplasate depozitele de deșeuri, autobasculante/ mijloace de transport specializate pentru transportarea deșeurilor, tomberoane, etc.

113. Totodată, Legea nr. 1402/2002 privind serviciile publice de gospodărie comunală susține și promovează parteneriatele și asociațiile inter-municipale pentru înființarea și funcționarea de sisteme și servicii. Reticența autorităților administrației publice locale la asociere este un alt impediment sever cu care se confruntă sectorul gestionării deșeurilor în prezent.

114. În ceea ce privește finanțarea serviciilor municipale, se acordă prioritate parteneriatelor public-private, asociațiilor autorităților administrației publice locale și operatorilor privați.

115. Mediul de afaceri se confruntă cu o serie de probleme, printre care infrastructura precară pentru colectarea, transportul și eliminarea deșeurilor, dar și problema calității serviciilor prestate versus costul acestora.

Capitolul II

ANALIZA SWOT A SECTORULUI GESTIONĂRII DEȘEURILOR

116. Puncte tari:

1) Cadrul legal al gestionării deșeurilor este îmbunătățit continuu prin stabilirea cerințelor naționale și transpunerea a până la 60% din prevederile actelor juridice ale Uniunii Europene care reglementează gestionarea deșeurilor.

2) Prin transpunerea principiului responsabilității producătorului către anumite produse și gestionarea deșeurilor de ambalaje, au fost create condițiile economice și legale pentru minimizarea impactului produsului și ambalajelor asupra mediului și dezvoltarea sistemelor de colectare, reciclare și recuperare a deșeurilor;

3) Acordurile de mediu emise pentru dezvoltarea sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor finalizate în trei regiuni, aceste regiuni sunt gata să înceapă implementarea proiectelor de investiții în gestionarea deșeurilor;

4) Sprijin financiar și tehnic disponibil din partea partenerilor de dezvoltare (acord de finanțare cu Banca Europeană de Investiții (BEI) semnat și cu Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) promovat spre aprobare în Parlament);

5) Dinamica crescută în dezvoltarea serviciilor de gestionare a deșeurilor (rata de acoperire cu servicii de salubritate în zonele urbane este de aproximativ 75-90%, iar în zonele rurale 15-20%);

6) Cofinanțarea proiectelor de investiții din cadrul Fondului ecologic național și Fondului național de dezvoltare regională.

7) Sistem de înregistrare a deșeurilor înființat recent - SIAMD colectează anual de la entitățile economice datele privind generarea și gestionarea deșeurilor, a fost creată o fereastră separată pentru a raporta informații despre produsele REP introduse pe piață.

117. Puncte slabe:

1) Gestionarea deșeurilor se efectuează fără a ține cont de ordinea prioritară de prevenire și gestionare a deșeurilor. Responsabilitate neeficientă, capacități, competențe și abilități scăzute ale operatorilor de gestionare a deșeurilor pentru a asigura răspunderea pentru gestionarea deșeurilor.

2) Sistemele de sortare și colectare selectivă a deșeurilor sunt subdezvoltate în Moldova, fiind încă necesare acțiuni pentru dezvoltarea infrastructurii, în special în gestionarea deșeurilor municipale; lipsa instalațiilor și a capacităților de tratare a deșeurilor periculoase.

3) Implementarea proiectelor de dezvoltare a infrastructurii de gestionare a deșeurilor finanțate de BEI / BERD este întârziată;

4) 5 din 8 regiuni de gestionare a deșeurilor municipale nu au reușit să efectueze procedura de selectare a amplasamentului pentru infrastructura de gestionare a deșeurilor (depozit regional de deșeuri);

5) Există încă o lipsă de implementare eficientă a principiului responsabilității producătorului. Datorită conștientizării insuficiente, responsabilitatea producătorului este înțeleasă de majoritatea producătorilor și importatorilor ca externalizarea prin achiziționarea unui serviciu de gestionare a deșeurilor la cel mai mic preț posibil (transferarea responsabilității unui terț);

6) Importatorii nu sunt interesați să își asume responsabilitatea pentru impactul asupra mediului al ciclului de viață al produsului, nu au capacitatea de a aplica proiectarea ecologică și nu sunt interesați să asocieze, să organizeze, să investească și să creeze sisteme de colectare a deșeurilor pe termen lung și să coopereze cu municipalitățile;

7) Există o lipsă de resurse umane și financiare pentru asigurarea controlului produselor supuse REP introduse pe piață și a instalațiilor de tratare a deșeurilor.

8) Sistemul de sancțiuni pentru încălcările administrative pentru gestionarea deșeurilor este inadecvat, precum și pentru anumite fluxuri de deșeuri conform abordării REP;

9) Există o lipsă de specialiști calificați în organele de stat și la nivelul autorităților locale pentru a asigura planificarea eficientă a gestionării deșeurilor, supravegherea și controlul sistemelor de gestionare a deșeurilor municipale și a sistemelor de gestionare a deșeurilor, stabilite de producători și importatori. Necesitatea creșterii capacităților, competențelor și consolidarea aplicării legislației de mediu, sporirea colaborării și cooperării autorităților de mediu. Absența laboratorului pentru deșeuri, complică asigurarea aplicării legislației.

10) Publicul nu este informat suficient, clar și exact despre ciclul de viață al produsului și impactul asupra mediului în diferitele sale etape, semnificația prevenirii deșeurilor și reutilizarea produselor, organizarea sistemelor de gestionare a deșeurilor, obligațiile deținătorilor de deșeuri și drepturile la cerere serviciu de gestionare a deșeurilor de bună calitate. Implicarea redusă a mediului academic și a cercetării pentru a facilita dezvoltarea politicilor de gestionare a deșeurilor.

118. Oportunități:

1) Implementarea programului național va contribui la gestionarea deșeurilor, la prevenirea poluării, la reducerea emisiilor de GES și la sprijinirea angajamentului de punere în aplicare în Contribuției Naționale Determinate (Acordul de la Paris) și va reduce riscul de impact negativ al deșeurilor asupra sănătății publice și mediu înconjurător.

2) Adoptarea de noi principii pentru tranziția către o economie circulară este o prioritate în creșterea eficienței resurselor și a energiei, în timp ce punerea

în aplicare a măsurii privind prevenirea deșeurilor și implementarea schemei EPR va duce la decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor naturale, promovând ecologizarea economiei, prin sporirea competitivității sale, toate acestea vor ajuta țara să atingă obiectivele Agendei Naționale de Dezvoltare Strategică Moldova 2030.

3) Aplicarea măsurilor economice (de exemplu, o taxă pe deșeurile eliminate în depozitele de deșeuri), dezvoltarea sistemelor de colectare selectivă a deșeurilor și stabilirea infrastructurii de reciclare și recuperare a deșeurilor va permite crearea unui sistem eficient de gestionare a deșeurilor bazat pe ierarhia priorităților de prevenire și gestionare a deșeurilor și atingerea obiectivelor prezentului Program.

4) Îmbunătățirea sistemului de evidență a deșeurilor pentru deșeuri și produsele EPR, va facilita planificarea și controlul eficient al gestionării deșeurilor la toate nivelurile. Aceste date vor fi utilizate pentru planificarea gestionării deșeurilor, evaluarea eficienței gestionării deșeurilor și atingerea obiectivelor de gestionare a deșeurilor.

5) Îmbunătățirea educației de mediu și a sensibilizării organizațiilor de stat, municipale, asociațiilor de producători și importatori autorizate, ONG-urilor și comunităților. Operatorii de gestionare a deșeurilor va încuraja publicul să contribuie mai activ la prevenirea deșeurilor și la un management mai eficient al deșeurilor.

6) Dezvoltarea unui sistem integrat de gestionare a deșeurilor prin încurajarea prevenirii sau reducerii cantităților de deșeuri generate și reducerea pericolului acestora.

119. Riscuri:

1) Pe măsură ce economia Moldovei se dezvoltă și consumul crește, lipsa conștientizării publicului poate duce, de asemenea, la cantități mai mari de deșeuri generate și la lipsa de dorință a consumatorilor de a colecta separat deșeurile, de a reutiliza produsele și a ambalaje.

2) O atenție prea mică acordată de APL cooperării regionale și dezvoltării sistemelor de gestionare a deșeurilor municipale, eșecul de a selecta locația pentru depozitul de deșeuri în 5 regiuni, poate cauza întârzieri în implementarea în timp util a infrastructurii de gestionare a deșeurilor.

3) Ne dezvoltarea sistemelor municipale de colectare a deșeurilor separate va pune în pericol creșterea reciclării și recuperării altor materiale din deșeuri (ambalaje, deșeuri biologice, deșeuri periculoase și alte deșeuri), împreună cu producția de produse de bună calitate din deșeuri și realizarea obiectivelor stabilite pentru gestionarea și eliminarea deșeurilor. Astfel, cea mai mare parte a deșeurilor periculoase generate în gospodării vor fi eliminate în mod continuu împreună cu deșeurile municipale.

4) Lipsa infrastructurii de gestionare a deșeurilor poate provoca dezvoltarea lentă a capacităților de reciclare, piața stagnată a materialelor secundare, astfel fiind utilizate excesiv resurselor naturale.

5) Efectele planificate asupra mediului nu se vor realiza dacă nu va fi construită infrastructura de gestionare a deșeurilor municipale, și concomitent nu se va reduce poluarea și efectele negative asupra mediului și sănătății umane, poluarea apelor de suprafață, nu vor fi îndeplinite obligațiile prevăzute de legislație, nu se vor utiliza eficient finanțele, iar serviciile publice vor avea standarde scăzute etc.

6) Capacitate limitată de a absorbi fonduri europene datorită procesului complex de pregătire și gestionare a proiectelor, precum și necesității unei cofinanțări excesive de la bugetul de stat.

Capitolul III

OBIECTIVELE GENERALE ȘI SPECIFICE ALE PROGRAMULUI

Secțiunea 1

Principii privind gestionarea deșeurilor

120. Implementarea principiilor de gestionare a deșeurilor va contribui la o evoluție efectivă a sistemului de management integrat al deșeurilor, prin acordarea priorității facilităților de eliminare a deșeurilor, ținând cont de aspectele protecției sănătății umane și a mediului și integrând conservarea biodiversității și a resurselor naturale.

121. La baza activităților de stabilire a managementului deșeurilor la nivel național vor sta următoarele principii:

1) *principiul protecției resurselor naturale*, formulat în contextul mai larg al conceptului de dezvoltare durabilă, care stabilește necesitatea de a minimiza cantitatea deșeurilor și de a eficientiza utilizarea resurselor primare, în special a celor neregenerabile, punând accentul pe utilizarea materiilor prime secundare;

2) *principiul măsurilor preliminare*, corelat cu principiul celor mai bune tehnici disponibile, care stabilește că, pentru orice activitate (inclusiv pentru gestionarea deșeurilor) trebuie să se țină cont de următoarele aspecte principale: stadiul curent al dezvoltării tehnologiilor, cerințele pentru protecția mediului, alegerea și aplicarea măsurilor fezabile din punct de vedere economic;

3) *principiul prevenirii deșeurilor*, care stabilește ierarhizarea activităților de gestionare a deșeurilor, în ordinea descrescătoare a importanței (prevenirea deșeurilor, pregătirea deșeurilor pentru reutilizare, reciclare, inclusiv compostarea, recuperarea, inclusiv recuperarea energetică și depozitarea), implementând activități de sprijin, în special la nivel local, care duc la reducerea deșeurilor generate: (de exemplu, reutilizare, servicii de recondiționare a mărfurilor, schimb de puncte de produse second hand);

4) *principiul poluatorul plătește*, corelat cu principiul responsabilității producătorului și cel al responsabilității utilizatorului, care stabilește necesitatea creării unui cadru legislativ și economic corespunzător, astfel încât costurile pentru gestionarea deșeurilor să fie suportate de generatorul acestora;

5) *principiul proximității*, corelat cu principiul autonomiei, care stabilește că deșeurile trebuie să fie tratate și eliminate cât mai aproape de sursa de generare; în plus, exportul deșeurilor periculoase este posibil numai către acele țări care dispun de tehnologii adecvate de eliminare și numai în condițiile respectării cerințelor pentru comerțul internațional cu deșeuri;

6) *principiul subsidiarității*, corelat și cu principiul proximității și cu principiul autonomiei, care stabilește acordarea competențelor, astfel încât deciziile în domeniul gestionării deșeurilor să fie luate la cel mai scăzut nivel administrativ față de sursa de generare, dar pe baza unor criterii uniforme la nivel regional și național;

7) *principiul integrării*, care stabilește că activitățile de gestionare a deșeurilor fac parte integrantă din activitățile social-economice care le generează;

8) *principiul responsabilității extinse a producătorilor*, pentru a se asigura că producătorii de produse poartă responsabilitate financiară sau responsabilitate financiară și organizațională pentru gestionarea etapei deșeurilor din ciclul de viață al unui produs.

122. Politicile internaționale de gestionare a deșeurilor evidențiază importanța unei abordări integrate a gestionării deșeurilor, care include construirea unui management de eliminare a deșeurilor în condiții sigure din punct de vedere al protecției mediului, în special a capacităților de recuperare și reciclare, împreună cu măsuri de prevenire și reciclare a deșeurilor, iar ierarhia de gestionare a deșeurilor menționată mai sus este promovată pentru a susține circularitatea în economie, pentru a crea și stimula piața materialelor secundare și a reduce utilizarea resurselor naturale.

Secțiunea 2 **gestionării deșeurilor**

123. Planificarea gestionării deșeurilor este realizată pornind de la situația actuală și constatările privind realizarea implementării Strategiei de gestionare a deșeurilor în Republica Moldova pentru anii 2013-2027. Procesul de planificare este realizat și prezentat în această secțiune pentru toate fluxurile de deșeuri care fac obiectul Programului. Generarea deșeurilor municipale și a anumitor fluxuri de deșeuri speciale sunt realizate pentru perioada 2021-2027. Drept reper în

dezvoltarea prognozelor sunt utilizate datele socio-economice precum populația Republicii Moldova și valoarea Produsului Intern Brut.

124. Populația. La 01.01.2020 populația prezentă a Republicii Moldova (malul drept) a fost de 2643,88 mii locuitori⁹, densitatea ei fiind de circa 78.11 locuitori/km². Din punct de vedere al distribuției în teritoriu, populația Republicii Moldova are un nivel de ruralizare pronunțat, continuând să fie țară cu cel mai scăzut grad de urbanizare în Europa. În ultimele decenii procesele demografice au fost marcate de o dinamică negativă, manifestată prin instabilitatea indicatorilor demografici și fenomene precum: reducerea natalității, creșterea mortalității, îmbătrânirea demografică, depopularea și altele. Conform prognozei demografice pentru anul 2015-2035¹⁰, scăderea anuală a populației va constitui cca 1,1-2%.

125. Produsul intern brut. În 2020, a fost estimată o scădere a PIB-ului cu 7,2 %¹¹. Conform opiniei experților, majoritatea sectoarelor își vor reveni, estimând că nivelul de creștere a PIB-lui (+3,2 % în 2019) va fi atins doar în 2022. Astfel ar fi posibilă o recuperare a PIB-ului în anii 2021-2022, aceasta fiind condiționată de lansarea procesului de vaccinare, și de capacitatea autorităților de a înainta cu măsuri de politici structurale pe termen lung, în paralel cu implementarea măsurilor de redresare a economiei.

126. Pentru prognoza generării deșeurilor municipale, planificarea este realizată mai detaliat, și cuprinde următoarele ipoteze:

- 1) Rata de generare deșeuri municipale de 1,1 kg/locuitor/zi;
- 2) Gradul de deservire a populației cu serviciul de salubritate este de 75-90% în mediul urban și 15-20% în mediul rural.
- 3) Pentru prognoza cantității de deșeuri municipale generate în perioada 2021-2027 sunt utilizate următoarele ipoteze:
  - a) Rata de generare deșeuri municipale va crește de la 1,1 kg/locuitor/zi în 2021 la 1,3 kg/locuitor/zi în 2027;
  - b) Descreșterea anuală a numărului populației cu 1 %, de la 2597107 locuitori în 2021 la 2499291,5 locuitori în 2027.

---

⁹ Numărul dat al populației reprezintă numărul revăzut de BNS. Revizuirea numărului populației la nivel național și estimarea migrației interne și internaționale este realizată în cadrul proiectului "Îmbunătățirea capacității instituționale a Biroului Național de Statistică", finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, cofinanțat și implementat de Fondul ONU pentru Populație în Moldova.

¹⁰ Studiul "Analiza situației populației demografice în Republica Moldova", elaborat de Centrul de Cercetări Demografice la decizia Comisiei Naționale pentru Populație și Dezvoltare în baza Metodologiei Globale a Fondului Națiunilor Unite pentru Populație cu privire la Analiza Situației Populației, https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/PSA_RO.pdf

¹¹ Articolul "Moldova. Actualizare economică, Decembrie 2020", <http://pubdocs.worldbank.org/en/251531608708848757/Moldova-Economic-Update-Dec-22-ro.pdf>

Evoluția principalilor indicatori ce țin de deșeurile municipale în perioada 2021-2027

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Numărul populației, mii per	2643883,0	2597107,0	2608810,5	2585540	2563035	2541203,5	2519974,5	2499291,5
Rata de generare pe cap de locuitor, kg/capita/zi	1.0	1.1	1.2	1.2	1.2	1.3	1.3	1.3
Prognoza generării DMS, mii tone	948.875	1088.460	1101.356	1114.26	1127.27	1141.707	1154.937	1168.471

127. Prognoza deșeurilor de ambalaje. În prezent, nu exista o bază de date privind ambalajele, în care să fie înregistrați toți producătorii care pun în liberă circulație ambalaje și cantitative introduse pe piață. Pentru anul 2020, estimarea cantității de deșeuri de ambalaje generate s-au luat la bază următoarele ipoteze:

1) deșeurile de ambalaje municipale reprezintă 70 % din totalul deșeurilor de ambalaje, aceasta fiind o valoare medie pentru țări cu grad de dezvoltare similar;

2) deșeurile de ambalaje municipale reprezintă 15 % din totalul deșeurilor municipale generate în mediul urban și 8 % din totalul deșeurilor municipale generate în mediul rural.

128. În conformitate cu aceste ipoteze, se estimează o cantitate totală de 269,7 mii tone deșeuri de ambalaje în anul 2020. Cantitatea estimată corespunde unui indicator de generare de 102 kg deșeuri de ambalaj/locuitor/an. Estimarea cantității de deșeuri de ambalaje generate în perioada 2021-2027 se realizează pe baza ratei de generare a diferitor fracții de deșeuri de ambalaje pe cap de locuitor și respectiv, proiecția populației, având la bază următoarele asumății:

1) pentru sticlă rata de generare se menține în întreaga perioadă la aceeași valoare ca cea aferentă anului 2020 – se estimează o creștere a cantității de ambalaje de sticlă utilizate, compensată însă de o creștere a ratei de reutilizare prin introducerea sistemului depozit pentru ambalajele reutilizabile;

2) pentru plastic în anul 2021 rata de generare se menține la aceeași valoare ca în anul 2020. În 2023, se estimează o scădere a ratei de generare ca urmare pe de o parte a scăderii utilizării ambalajelor de plastic pentru băuturi, în special bere (locul fiind preluat de ambalajele din sticlă), iar pe de altă parte ca efect al implementării politicilor de reducere a utilizării pungilor de plastic. Pentru 2023-2027 rata de generare va continua să descrească;

3) pentru hârtie și carton și metal rata de generare va fi în descreștere comparativ cu anul 2020;

4) pentru lemn și metal în anul 2021 rata de generare se menține la aceeași valoare ca în anul 2020. În 2022 se estimează o scădere a ratei de generare ca

urmare a creșterii gradului de reutilizare. Pentru 2023-2027 rata de generare rămâne la valoarea din anul 2022.

Tabelul 158.

Proiecția cantităților de deșeuri de ambalaje, total și pe tip de material, 2020-2027, mii tone

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Deșeuri de ambalaje, total	248.5	244.1	240.0	232.7	225.5	223.6	216.7	248.5
Deșeuri de ambalaje de sticlă	26.4	26.0	26.1	25.9	25.6	25.4	25.2	26.4
Deșeuri de ambalaje de plastic	105.8	103.9	104.4	98.3	97.4	96.6	90.7	105.8
Deșeuri de ambalaje de hîrtie	95.2	93.5	93.9	93.1	87.1	86.4	85.7	95.2
Deșeuri de ambalaje de lemn	13.2	13.0	10.4	10.3	10.3	10.2	10.1	13.2
Deșeuri de ambalaje de metal	7.9	7.8	5.2	5.2	5.1	5.1	5.0	7.9
% deșeurilor de ambalaje din total DMS	26.19	22.43	21.79	20.88	20.01	19.59	18.76	26.19

129. Prognoza generării fluxurilor specifice de deșeuri. Estimarea generării fluxurilor specifice de deșeuri pentru perioada 2021-2027 se realizează pe baza ratei de generare a fluxurilor specifice pe cap de locuitor și respectiv, proiecția populației, avînd la bază următoarele asumații:

1) pentru deșeuri de baterii și acumulatori, rata de generare se menține în întreaga perioadă la aceeași valoare cu cea aferentă anului 2020;

2) pentru deșeuri de echipamente electrice și electronice, rata de generare va avea o tendință de creștere lentă, ca rezultat al creșterii cantității de deșeuri de echipamente electrice și electronice plasate pe piață;

3) pentru deșeurile de textile, rata de generare se menține în întreaga perioadă la aceeași valoare cu cea aferentă anului 2020;

4) pentru deșeurile alimentare, rata de generare va avea o tendință de descreștere lentă, ca rezultat al implementării politicilor în domeniul prevenirii risipei alimentare;

5) pentru deșeurile biodegradabile, rata de generare se menține în întreaga perioadă la aceeași valoare cu cea aferentă anului 2020;

6) pentru uleiurile uzate, rata de generare se menține în întreaga perioadă la aceeași valoare cu cea aferentă anului 2020;

7) pentru vehiculele uzate, rata de generare va avea o tendință de creștere lentă, ca rezultat al aplicării reglementațiilor ce țin de gestionarea și plasarea pe piață a vehiculelor;

8) pentru deșeurile medicale, în perioada 2019-2021, din cauza situației asociate cu pandemia de COVID-19 se va asuma o sporire semnificativă a cantității de deșeuri medicale generate, cu descreștere ulterioară în 2022 și păstrarea tendinței de creștere pînă în 2027.

**Proiecția cantităților de deșuri de ambalaje, total și pe tip de material,
2020-2027, in tone**

Fluxul specific de deșeu	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Deșuri de baterii și acumulatori	7.75	7.70	7.62	7.55	7.48	7.40	7.33	7.27
Deșuri de echipamente electrice și electronice	18.59	18.48	18.29	21.13	20.93	20.73	20.54	20.35
Deșuri de textile	18.59	15.40	15.24	15.09	14.95	14.81	14.67	14.54
Deșuri alimentare	328.48	326.48	323.07	307.89	304.98	302.04	293.40	290.73
Deșuri vegetale	173.54	172.48	170.68	163.00	161.46	159.90	158.43	156.99
Uleiuri uzate	4.65	4.62	4.57	4.53	4.49	4.44	4.40	4.36
Vehicule scoase din uz	18.59	18.48	18.29	18.11	17.94	20.73	20.54	20.35
Deșuri medicale infectioase	1198.50	1211.64	1161.40	1004.81	995.32	985.73	976.66	967.78

Secțiunea 3

Obiective și ținte

130. Prezentul Program are scopul de a îmbunătăți practicile de gestionare a deșeurilor, în special a deșeurilor municipale, identificate ca fiind cel mai critic punct în domeniul protecției mediului înconjurător, și anume:

- 1) promovarea colectării selective a deșeurilor municipale;
- 2) sporirea gradului de recuperare a materialelor reciclabile, inclusiv a produselor reglementate prin responsabilitatea extinsă a producătorului;
- 3) realizarea unei infrastructuri de gestionare a deșeurilor municipale, care să contribuie la reducerea cantității de deșuri depozitate și stabilirea unui sistem de tratare pentru fiecare tip de deșuri, în vederea protejării mediului.
- 4) promovarea măsurilor de reducere a generării deșeurilor și utilizarea materialelor reciclabile și a resurselor energetice, reducând astfel utilizarea resurselor naturale și a altor resurse și eliminarea deșeurilor în depozitele de deșuri.

131. Un alt aspect important care contribuie la stabilirea unui sistem de management integrat al deșeurilor ține de promovarea cooperării interraionale, bazate pe abordare regională și divizarea teritorială a țării în 8 regiuni de management al deșeurilor municipale.

132. Planificarea sistemului de gestionare a deșeurilor se realizează având în vedere art. 3 al Legii nr.209/2016 privind deșeurile, care stabilește ordinea

prioritară de prevenire și gestionare a deșeurilor, și principiile cheie ale gestionării deșeurilor, indicate mai sus.

133. Pentru a respecta ordinea prioritară stabilită de prevenire și gestionare a deșeurilor, în primul rând, ar trebui evitată generarea de deșeuri și alte măsuri de prevenire a deșeurilor, iar deșeurile care nu pot fi evitate ar trebui pregătite pentru reutilizare, reciclate sau recuperate, astfel încât pentru a minimiza eliminarea deșeurilor în depozitele de deșeuri și alte instalații de eliminare a deșeurilor.

134. Ordinea prioritară de prevenire și gestionare a deșeurilor se aplică ținând cont de principiile generale de protecție a mediului de precauție și sustenabilitate, fezabilitate tehnică și viabilitate economică, protecția resurselor, precum și impactul global asupra mediului, sănătății umane, economice și sociale.

135. Prevenirea generării deșeurilor continuă a fi un pivot în dezvoltarea sistemului, iar implementarea acestor măsuri de către autoritățile locale, generatorii de deșeuri și companiile de gestionare a deșeurilor pot produce un impact semnificativ asupra dinamicii de dezvoltare a sectorului în întregime.

136. Implementarea practică a prevenirii deșeurilor este asigurată de Programul național, care definește obiectivele și țintele de prevenire a deșeurilor, iar planul de acțiuni prevede măsuri de prevenire a deșeurilor și stabilește criteriile cantitative pentru măsurile de prevenire a deșeurilor care vizează monitorizarea și evaluarea progreselor înregistrate în implementarea măsurilor planificate.

137. Pregătirea pentru reutilizare fără prelucrare prealabilă, prin verificare, curățare sau reparare a produselor sau a unor componente ale produselor care au devenit deșeuri are drept scop de a crește utilizarea acestor produse sau componentelor, promovând în același timp activitățile de pregătire pentru reutilizare și stabilirea obiectivelor pentru pregătirea deșeurilor de produse pentru reutilizare.

138. Scopul reciclării deșeurilor este de a folosi deșeurile pentru producția de produse sau materiale de aceeași utilizare sau similară, reducând astfel utilizarea resurselor naturale și a altor resurse. Reciclarea deșeurilor este promovată prin:

- 1) promovarea achizițiilor verzi;
- 2) sortarea deșeurilor la sursă, implementarea sistemelor de colectare selectivă și a liniilor de sortare a deșeurilor reciclabile și biodegradabile;
- 3) dezvoltarea infrastructurii de reciclare deșeurilor, a capacităților de tratare a deșeurilor biodegradabile și a piețelor de produse sau materiale produse din deșeuri reciclabile;
- 4) introducerea unui sistem de certificare pentru produsele și materialele obținute din deșeuri reciclate;
- 5) aplicarea principiului responsabilității producătorului și a măsurilor economice (taxă pentru poluarea mediului cu deșeuri de produse și ambalaje, răspundere administrativă, sistem de garanție financiară);

6) aplicarea măsurilor legale și economice care încurajează reciclarea și alte recuperare materială din deșeuri pentru a reduce la minim eliminarea deșeurilor în depozitele de deșeuri (taxă pe deșeurile depozitate în depozite de deșeuri, criterii privind încetarea statutului de deșeu);

7) educarea și sensibilizarea publicului cu privire la sortarea deșeurilor și importanța acestora, formând o atitudine favorabilă față de utilizarea produselor recuperate din deșeuri.

139. Deșeurile care nu pot fi evitate și deșeurile sau componente materiale care nu pot fi refolosite și reciclate ulterior sau recuperate în alt mod, pot fi eliminate numai în instalațiile de eliminare a deșeurilor instalate și operate în conformitate cu cerințele actelor legale.

140. Eliminarea deșeurilor care nu prezintă un risc pentru mediu și sănătate publică este asigurată prin următoarele mijloace:

1) instalarea instalațiilor de eliminare a deșeurilor care respectă cerințele de siguranță a mediului și a sănătății publice;

2) interzicerea eliminării deșeurilor în depozitele de deșeuri și incinerarea în instalații care nu respectă cerințele actelor juridice privind protecția mediului și a altor acte juridice;

3) închiderea tuturor depozitelor de deșeuri care nu respectă cerințele de siguranță a mediului și a sănătății publice;

4) punerea în aplicare a măsurilor eficiente de monitorizare în timpul funcționării și după închiderea depozitelor de deșeuri;

5) tratarea deșeurilor în conformitate cu criteriile și valorile limită pentru acceptarea acestora la depozitele de deșeuri.

141. Tranziția către o economie circulară în cadrul căreia valoarea produselor, a materialelor și a resurselor este menținută cât mai mult timp posibil și generarea de deșeuri este redusă la minimum, reprezintă o contribuție esențială în dezvoltare a unei economii durabile, cu emisii scăzute de dioxid de carbon, eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor.

142. Identificarea măsurilor de prevenire în baza evaluării sistematice a tiparelor de generare a deșeurilor, prioritizarea celor mai relevante fluxuri de deșeuri în ceea ce privește potențialul de prevenire (de exemplu, risipa de alimente, deșeuri de construcție și demolări, mobilier) și implicarea părților interesate relevante (de exemplu, rezidenții, afaceri locale, organizații de economie socială) sunt prioritățile cheie în contextul prevenirii generării deșeurilor.

143. Obiectivele generale ale dezvoltării sectorului de gestionare a deșeurilor până în anul 2027 sunt:

1) oferirea serviciilor profesionale de colectare și eliminare a deșeurilor, cu acoperire completă în zonele urbane, acoperire substanțială (până la 75%) în zonele rurale și aplicarea practicilor durabile în gestionarea deșeurilor.

2) creșterea gradului de pregătire pentru separarea și reciclarea deșeurilor, recuperarea materialelor reciclabile din gospodării și din sectorul

comercial / instituțional / industrial, adoptarea noilor principii pentru tranziția către o economie circulară în sectoarele prioritare, precum industria materialelor reciclabile (sticlă, mase plastice, hârtie, etc.) industria materialelor de construcții și demolări și a deșeurilor biodegradabile și promovarea agriculturii organice;

3) implementarea responsabilității extinse a producătorului pentru captarea materialelor reciclabile, prin dezvoltarea sistemelor de colectare și tratare a fluxurilor de deșeuri specifice, inclusiv a celor periculoase (precum DEEE, vehiculele scoase din uz, deșeuri de baterii și acumulatori, uleiuri uzate, deșeurile de ambalaje, etc.);

4) dezvoltarea infrastructurii regionale de tratare a deșeurilor municipale, inclusiv a celor periculoase și reducerea numărului de depozite de deșeuri existente și a suprafeței terenurilor alocate pentru depozite.

144. Obiectivele specifice privind gestionarea fiecărui tip de deșeuri și atingerea obiectivelor generale sunt:

1) pentru **deșeurile municipale**:

a) îmbunătățirea cadrului legal și instituțional în domeniul gestionării deșeurilor municipale, prin crearea asociațiilor autorităților publice locale la nivel regional / operatorilor regionali;

b) promovarea și implementarea sistemelor de colectare selectivă în toate localitățile urbane și în cele rurale unde este fezabil, atât în sectorul casnic, cât și în cel de producție, precum și a facilităților de sortare, compostare și reciclare;

c) îmbunătățirea sistemului de transportare a deșeurilor și dezvoltarea stațiilor de transfer (3-6 stații per raion);

d) dezvoltarea capacităților de eliminare a deșeurilor municipale (construcția a 7 depozite de deșeuri regionale și a 2 stații pentru tratarea mecanico-biologică);

e) colectarea separată, pregătirea pentru reutilizare sau, după caz, tratarea corespunzătoare deșeurilor voluminoase.

2) pentru **deșeuri biodegradabile** (deșeuri vegetale colectate din parcuri, grădini, deșeurilor alimentare / bucătărie, etc.):

a) reducerea cantității depozitate de deșeuri biodegradabile municipale cu 15% din cantitatea totală de deșeuri municipale generate, prin dezvoltarea sistemului de colectare a deșeurilor biodegradabile la sursă pentru rezidenți și alte entități;

b) implementarea colectării selectivă a deșeurilor alimentare / bucătărie și dezvoltarea capacităților pentru tratarea separată a deșeurilor alimentare / bucătărie;

c) încurajarea valorificării prin procedee aerobe și anaerobe și construirea capacităților de compostare și fermentare a deșeurilor, cel puțin câte una per raion.

3) pentru ambalaje și **deșeuri de ambalaje**:

a) implementarea măsurilor de prevenire a generării deșeurilor de ambalaje și de creștere a gradului de reutilizare a ambalajelor cu 20 % față de anul 2020;

b) organizare și operaționalizarea sistemelor colective în scopul onorării responsabilităților acestora pentru colectarea separată a deșeurilor de ambalaje din fluxul de deșeuri municipale;

c) dezvoltarea schemelor de valorificare materială, conform Hotărârii Guvernului nr. 561/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind ambalajul și deșeurile de ambalaj cu realizarea valorilor minime pentru reciclarea fiecărui tip de material conținut în deșeurile de ambalaje:

i) 40% din greutate pentru sticlă;

ii) 40% din greutate pentru hârtie/carton;

iii) 30% din greutate pentru metal;

iv) 10% din greutate pentru lemn;

v) 16% din greutate pentru plastic, considerându-se numai materialul reciclat sub forma de plastic.

4) pentru **deșeuri de echipamente electrice și electronice:**

a) asigurarea colectării și valorificării deșeurilor de echipamente electrice și electronice scoase din uz, prin intermediul producătorilor individuali și a sistemelor colective, conform Hotărârii Guvernului nr. 212/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind deșeurile de echipamente electrice și electronice;

b) creșterea ratei de colectare separată a DEEE de la 35% în 2025 pînă la 45 % în anul 2027;

c) îmbunătățirea eficienței controlului de mediu la operatorii de gestionare a DEEE, precum și la importatori și / sau exportatori de echipamente electrice și electronice;

d) sensibilizarea opiniei publicului cu privire la aspectele privind colectarea selectivă a deșeurilor de echipamente electrice și electronice și beneficiile acestora.

5) pentru **deșeuri de baterii și acumulatori:**

a) asigurarea colectării și valorificării a bateriilor și acumulatorilor uzate de la utilizatori/populație prin intermediul producătorilor individuali și a sistemelor colective, conform Hotărârii Guvernului nr. 586/2020 pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea bateriilor și acumulatorilor și deșeurilor de baterii și acumulatori, pentru realizarea țintelor minime de colectare de 25% până în 2023 și 45% până în 2025 și de 45-65% pentru valorificarea diferitor tipuri de BA;

b) stabilirea sistemului depozit asupra prețului de vânzare de către distribuitorii de BA auto la comercializarea către consumatorul final în scopul stimulării predării a unei baterii sau unui acumulator auto uzat la achiziționarea unui nou.

6) pentru **vehicule scoase din uz:**

a) dezvoltarea cadrului legal secundar de reglementare a REP privind plasarea pe piață a vehiculelor, și stabilirea țintelor de colectare și reciclare sau valorificare materială a VSU;

b) elaborarea procedurilor de prevenire, identificare și control al importurilor de vehicule scoase din uz;

c) asigurarea posibilității ca ultimul deținător al vehiculului să îl poată preda gratuit unei unități de colectare/valorificare, elaborarea mecanismului de eliberare a certificatelor de dezasamblare a VSU;

d) extinderea reutilizării și reciclării materialelor din vehiculele uzate, precum și a valorificării energetice a acelor care nu pot fi valorificate material.

7) pentru **uleiurilor uzate**:

a) dezvoltarea cadrului legal secundar de reglementare a REP privind plasarea pe piață a uleiurilor, stabilirea țintelor de colectare și reciclare sau valorificare a uleiurilor uzate de la utilizatori;

b) îmbunătățirea sistemului de gestionare a *uleiurilor uzate* prin introducerea mecanismelor economice și administrative a căror aplicare ar asigura colectarea și gestionarea eficientă a uleiurilor uzate (taxe pe poluarea mediului cu uleiuri uzate, o unei garanții obligatorie la plasarea pe piață a uleiurilor);

c) îmbunătățirea eficienței controlului de mediu la întreprinderilor implicate în gestionare, precum și importul și / sau exportul de uleiuri uzate;

d) organizarea campanii anuale de sensibilizare a publicului pentru grupuri-țintă separate (proprietari și utilizatori de vehicule, întreprinderi de reparații și întreținere tehnică a vehiculelor) menite să informeze despre consecințele negative ale utilizării ilegale a uleiurilor uzate pentru mediu și sănătate publică și asupra posibilități de gestionare adecvată a uleiurilor uzate.

8) pentru **deșeurile periculoase**:

a) asigurarea colectării deșeurilor periculoase separat de cele non-periculoase;

b) crearea condițiilor pentru colectarea separată, tratarea (inclusiv pregătirea pentru reutilizare și reciclare a deșeurilor periculoase);

c) promovarea valorificării termoenergetice a unor fluxuri de deșeurile periculoase în cuptoarele de ciment, dacă este posibil, cu excepția celor rezultate din activitatea medicală și a anvelopelor uzate.

9) pentru **anvelopele uzate**:

a) asigurarea unei rețele de colectare a anvelopelor uzate prin intermediul centrelor de deservire tehnică a automobilelor, centrelor comerciale, parcarilor etc.;

b) creșterea gradului de valorificare materială și energetică a anvelopelor uzate prin reciclare sau prelucrare termică;

10) pentru **deșeurile de echipamente și uleiuri cu conținut de BPC**:

a) actualizarea anuală a inventarului național de deșeurile cu BPC conform prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 81/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind bifenilii policlorurați;

b) certificarea laboratoarelor naționale de referință pentru analiza conținutului de BPC în produse și deșeurile;

c) depozitarea în condiții de siguranță deșeurilor cu conținut de BPC de către deținători;

d) eliminarea stocurilor existente a echipamentelor și uleiurilor cu conținut de BPC în cele mai bune condiții tehnice și economice și în cea mai restrânsă perioadă posibilă.

11) pentru **deșuri din construcție și demolări:**

a) dezvoltarea măsurilor economice care promovează reciclarea și recuperarea deșeurilor din construcții și demolări, stabilirea taxelor pentru DCD eliminate în depozitele de deșuri;

b) implementarea acțiunilor de prevenire a generării deșeurilor din construcții și demolări, stabilirea cerințelor minime de sortare a deșeurilor pentru șantierele mari de construcții și obiective pentru reciclarea deșeurilor din construcții și demolări.

c) încurajarea procesării deșeurilor de construcții și demolări pentru reciclare, susținerea reutilizării și reciclării DCD necontaminate;

d) tratarea DCD contaminate în scopul evitării contaminării cu PCB a deșeurilor din construcții și demolări și gestionarea deșeurilor de azbest în condiții sigure pentru rezidenții din apropierea șantierului;

c) eliminarea stocurilor existente a DCD contaminate în cele mai bune condiții tehnice și economice și în cea mai restrânsă perioadă posibilă.

12) pentru **nămol (nămol fecal și nămol industrial)**

a) tratarea și gestionarea nămolului rezultate de la procesele de epurare/preepurare a apelor uzate în conformitate cu prevederile pentru aprobarea Regulamentului privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în corpuri de apă pentru localitățile urbane și rurale, aprobat prin HG nr. 950/2013¹².

b) îmbunătățirea evidenței și asigurarea raportării datelor și informațiilor despre nămoluri conform HG 501/2018¹³;

c) elaborarea Ghidului privind caracteristica proceselor de producere a nămolurilor, criteriile, compoziția, clasificarea și opțiunile de gestionare.

---

¹² https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120783&lang=ro

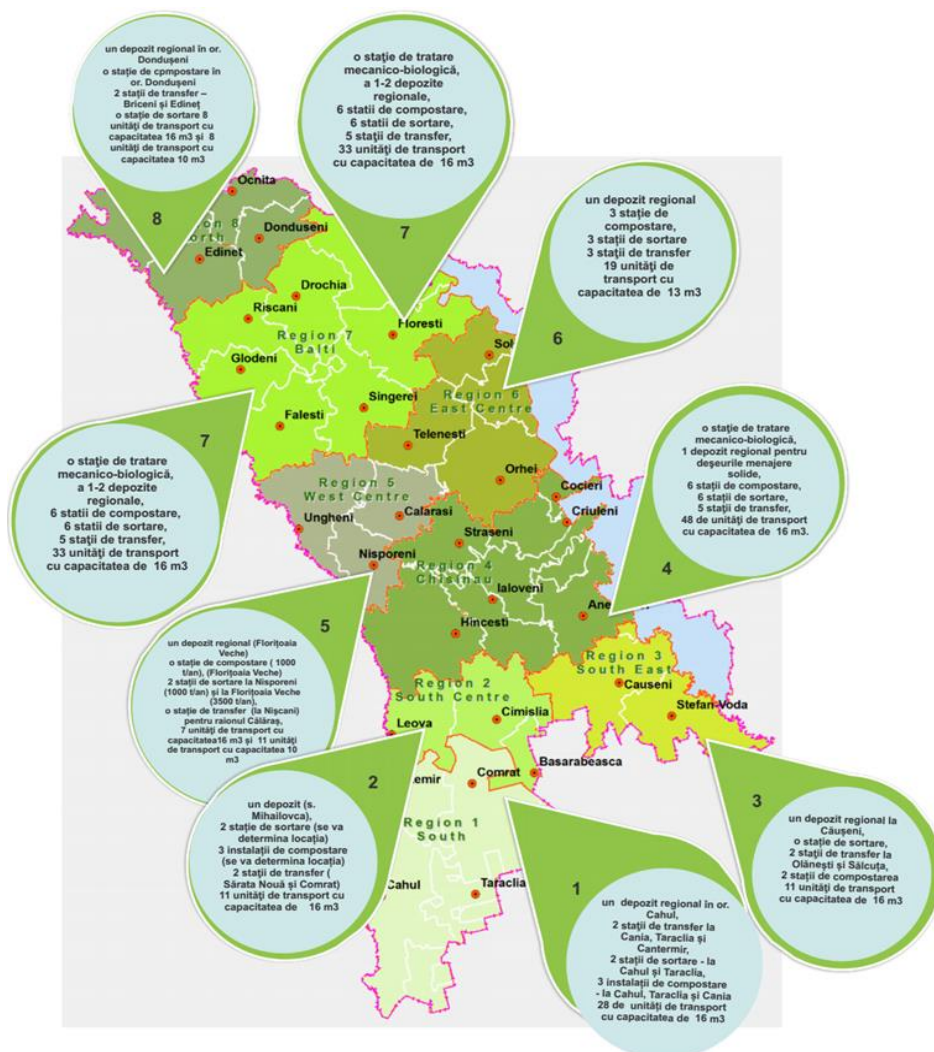
¹³ https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=108614&lang=ro

Capitolul IV ACȚIUNILE NECESARE A FI ÎNȚEPRINSE PENTRU REALIZAREA OBIECTIVELOR

Secțiunea 1

Dezvoltarea sistemelor integrate de management al deșeurilor municipale, inclusiv a celor periculoase

145. Ministerul Mediului și Ministerul Finanțelor, urmează să întreprindă acțiuni comune în vederea dezvoltării sistemelor integrate de management al deșeurilor municipale în cele 8 regiuni de management al deșeurilor (figura 11), reieșind din criteriile de bază pentru planificarea regională precum așezarea geografică, dezvoltarea economică, existența drumurilor de acces, condițiile pedologice și hidrogeologice, numărul populației etc.

Figura 11. *Planificarea regiunilor de management al deșeurilor*

146. Promovarea abordării regionale în planificarea gestionării deșeurilor este esențială atât pentru atragerea investițiilor necesare, cât și pentru asigurarea recuperării costurilor mari alocate pentru implementarea Programului.

147. Planificarea gestionării deșeurilor este realizată pornind de la situația actuală, avînd la bază concluziile studiilor de fezabilitate care constituie rezultatul final al planificării și cuprinde măsurile care trebuie întreprinse în vederea atingerii obiectivelor și țintelor stabilite, determinarea responsabililor și a termenelor de realizare.

148. Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ) a oferit sprijin pentru îmbunătățirea planificării și programării regionale sectoriale în domeniul gestionării deșeurilor pentru Regiunile de Dezvoltare Sud, Centru și Nord, elaborând trei studii de fezabilitate:

1) nr. 1 - Cahul, Cantemir, Taraclia și parțial UTAG (RMD 1) - Regiunea de Dezvoltare Sud,

2) nr. 5 - Ungheni, Călărași și Nisporeni (RMD 5) - Regiunea de Dezvoltare Centru,

3) nr. 8 - Edineți, Briceni, Ocnița și Dondușeni (RMD 8) - Regiunea de Dezvoltare Nord.

149. Perfectarea studiilor de fezabilitate privind construcția stațiilor de transfer și a depozitelor regionale în două sub-regiuni ale Regiunii de Dezvoltare Sud a fost finanțată de către Agenția Cehă pentru Dezvoltare (CzDA).

1) RMD 2 - Leova, Cimișlia, Basarabeasca și Comrat,

2) RMD 3-Căușeni, Ștefan Vodă,

150. Banca Europeană pentru Investiții, prin intermediul Fondului fiduciar de asistență tehnică pentru parteneriatul estic (EPTATF), a finanțat alte trei studii de fezabilitate, care au fost inițiate, dar nu sunt finalizate din diverse motive, inclusiv deoarece nu au fost selectate locațiile pentru amplasarea obiectelor (depozit sau stație de transfer) după cum urmează:

1) RMD 4 - Mun. Chișinău, Strășeni, Ialoveni, Hîncești, Criuleni, Cocieri, Anenii Noi,

2) RMD 6 - Șoldănești, Rezina, Telenești, Orhei,

3) RMD 7 – mun. Bălți, Drochia, Rîșcani, Glodeni, Florești, Fălești, Sîngerei, Soroca).

151. Principalele investiții sunt preconizate pentru procurarea echipamentelor pentru colectarea deșeurilor (în cele mai multe cazuri pentru colectarea deșeurilor reciclabile), unități de compostare individuală, stații de transfer, instalații de tratare – instalații de compostare, instalații de sortare, instalații MBT și construcția depozitelor regionale.

152. În tabelul de mai jos sunt trecute opțiunile tehnologice pentru colectarea, transportarea, sortarea, compostarea și depozitarea deșeurilor municipale.

Tabelul 17

Infrastructura regională de gestionare a deșeurilor, planificată conform studiilor de fezabilitate

Regiunea de management a deșeurilor	Planificarea infrastructurii regionale de gestionare a deșeurilor
Regiunea 1 – Cahul, Cantemir, Taraclia, Ceadr-Lunga și Vulcănești.	Construcția unui depozit regional în or. Cahul, 2 stații de transfer la Cania, Taraclia și Cantermir, 2 stații de sortare - la Cahul și Taraclia, 3 instalații de compostare - la Cahul, Taraclia și Cania 28 de unități de transport cu capacitatea de 16 m ³
Regiunea 2 – Leova, Cimișlia, Basarabeasca și Comrat	Construcția unui depozit s Bogdanovca (26 ha (alternativa s. Mihailovca- 65 ha), 2 stație de sortare (se va determina locația) 3 instalații de compostare (se va determina locația) 2 stații de transfer (Sărata Nouă și Comrat) 11 unități de transport cu capacitatea de 16 m ³
Regiunea 3 – Căușeni, Ștefan Vodă	Construcția unui depozit regional la Căușeni, o stație de sortarea, 2 stații de transfer la Olănești și Sălcuța, 2 stații de compostarea 11 unități de transport cu capacitatea de 16 m ³ .
Regiunea 4 – mun. Chișinău, Strășeni, Ialoveni, Hîncești, Criuleni, Cocieri, Anenii Noi	Construcția unei stații de tratare mecanico-biologică, 1 depozit regional pentru deșeurile menajere solide, 6 stații de compostare, 6 stații de sortare, 5 stații de transfer,(Ustia (Dubasari), Negresti (straseni), Loganesti (Hincesti), Costesti (Ialoveni)) 48 de unități de transport cu capacitatea de 16 m ³ .
Regiunea 5 – Ungheni, Nisporeni, Călărași	Construcția unui depozit regional (Florițoaia Veche) (capacitatea 600.000 tone) o stație de compostare (1000 t/an), (Florițoaia Veche) 2 stații de sortare la Nisporeni (1000 t/an) și la Florițoaia Veche (3500 t/an), o stație de transfer (la Nișcani) pentru raionul Călăraș, 7 unități de transport cu capacitatea 16 m ³ și 11 unități de transport cu capacitatea 10 m ³ .
Regiunea 6 – Șoldănești, Rezina, Telenеști, Orhei	Construcția unui depozit regional (Putintei) 3 stație de compostare, (Bolohan, Parcani, Telenesti) 3 stații de sortare (Bolohan, Parcani, Telenesti) 3 stații de transfer (Bolohan, Parcani, Telenesti) 19 unități de transport cu capacitatea de 13 m ³
Regiunea 7 –mun. Bălți, Drochia, Rîșcani, Glodeni, Florești, Fălești, Sîngerei, Soroca	Construcția unei stații de tratare mecanico-biologică, a 1-2 depozite regionale, 6 statii de compostare, (Floresti, Hristici (Soroca), Suri (Drochia), Glodeni, Falesti) 6 statii de sortare, (Floresti, Hristici (Soroca), Suri (Drochia), Glodeni, Falesti, la depozit regional)) 5 stații de transfer, Floresti, Hristici (Soroca), Suri (Drochia), Glodeni, Falesti) 33 unități de transport cu capacitatea de 16 m ³
Regiunea 8 – Briceni, Ocnița, Edineț, Dondușeni	Construcția unui depozit regional în or. Dondușeni o stație de compostare în or. Dondușeni, 2 stații de transfer – câte una în raioanele Briceni și Edineț, o stație de sortare, 8 unități de transport cu capacitatea 16 m ³ și 8 unități de transport cu capacitatea 10 m ³ .

Secțiunea 2

Oferirea serviciilor profesionale de colectare și eliminare a deșeurilor (Obiectivul general/specific 1)

153. Prin intermediul prezentului Program, Guvernul își propune să faciliteze dezvoltarea serviciilor profesionale de colectare și eliminare a deșeurilor cu acoperire completă în zonele urbane, acoperire substanțială (sau completă) în zonele rurale și aplicare practicilor de protecție a mediului la locul de eliminare al deșeurilor.

154. Toată populația țării, atât din mediul urban cât și din mediul rural, urmează să fie conectată la serviciu de salubritate, inclusiv prin extinderea serviciilor de colectare a deșeurilor din zonele urbane în zonele rurale, astfel:

1) pe termen scurt, în perioada anilor 2022-2025 - acoperirea cu servicii de colectare în mărime de 100% în zonele urbane și 75% în zonele rurale;

2) pe termen mediu, în perioada anilor 2025 - 2027 - acoperirea cu servicii de colectare în mărime de 100% în zonele urbane și rurale;

155. Colectarea separată a deșeurilor reciclabile pe 3 fracții (hârtie/carton, plastic/metal și sticlă) va contribui la creșterea gradului de pregătire pentru reutilizare și reciclare prin aplicarea ierarhiei de gestionare a deșeurilor.

156. În procesul de dezvoltare a studiilor de fezabilitate s-a propus colectarea separată să fie efectuată în trei containere de plastic cu capacitate de 1,1 m³ pentru hârtie și carton; pentru materiale plastice și metale și pentru sticlă, având culori distincte.

157. În localități urbane, casele individuale sunt deservite prin metoda de colectare a deșeurilor „din poartă în poartă” (pubelă din plastic de 120 l), în timp ce restul localităților sunt deservite prin „sistemul de aducere” a deșeurilor la punctele de colectare.

158. Implementarea sistemului de colectare din poartă în poartă în zonele rurale se consideră drept metodă ”prietenoasă clientului,” dar va fi promovată în funcție de existența căilor de acces. Preluarea deșeurilor din containere se va realiza cu vehicule de colectare cu încărcare din spate cu o capacitate 16 m³ sau 10 m³.

159. Implementarea sistemului de colectare separată din poartă în poartă a deșeurilor biodegradabile, în mediul urban și aplicarea suplimentară a schemei „plătește pentru cât arunci” în scopul încurajată compostării individuale în gospodăriile din mediul rural.

160. Pentru a preveni abandonul deșeurilor urmează a fi create puncte de colectare gratuită a deșeurilor voluminoase, vegetale și din construcții, concomitent fiind introduce sancțiuni complementare, în cazul săvârșirii faptei de abandonare a deșeurilor, aceasta constând în obligarea contravenientului să

ridice deșeurile abandonate, să curețe terenul și să elimine deșeurile prin intermediu serviciilor specializate autorizate, suportând toate costurile pentru aceste activități.

161. Economia circulară propune un nou mod de a proiecta, realiza și utiliza produse sustenabile în limitele planetare sigure. Într-un sistem liniar, cel pe care îl susținem în continuare evitând schimbările, resursele sunt luate din pământ, folosite pentru fabricarea produselor și curând aruncate ca deșeuri toxice pentru mediu.

Secțiunea 3

Separarea și reciclarea deșeurilor și adoptarea noilor principii pentru tranziția către o economie circulară (Obiectivul general 2)

162. Separarea și reciclarea deșeurilor, recuperarea materialelor reciclabile din gospodării, recuperarea materialelor reciclabile din sectorul comercial / instituțional / industrial reprezintă o prioritate pentru Ministerul Mediului în vederea facilitării promovării economiei circulare, dar și de dezvoltare a infrastructurii de reciclare a deșeurilor.

163. Cea mai optimală soluție pentru colectarea deșeurilor municipale în cantitate de până la 150000 tone/an (400 t/zi) sunt stațiile de transfer simple (fără compactare) cu containere deschise. Stațiile de transfer (ST) simple sunt utilizate atunci când distanțele nu sunt mari (până la 50 km). În cazul distanțelor mai mari de 50 km, costurile operaționale ale ST-urilor fără compactare devin mai mari decât cele ale ST-urilor cu compactare.

164. Stațiile de transfer cu compactare asigură creșterea densității deșeurilor, care urmează să fie transportate într-o singură cursă. Astfel de stații de transfer sunt dotate cu o rampă cu punct de descărcare, buncăr de recepție (de aproximativ 45 m³), dispozitiv de compactare, containere transportabile mari (între 27 m³ și 32 m³), sistem de balustradă pentru schimbarea containerelor și vehicule pentru transportare la distanțe lungi.

165. Dezvoltarea stațiilor de transfer și eliminarea deșeurilor:

- 1) pe termen scurt, perioada anilor 2022-2025 – construirea a unei stații de transfer în fiecare zonă - în total 8;
- 2) reducerea gropilor de gunoi până la 1-3 unități pe raion;
- 3) inițierea lucrărilor de închidere a gropilor de gunoi existente, odată cu lansarea lucrărilor de construcție a depozitului regional de deșeuri.

166. Conform estimărilor preliminare, cantitatea totală de materiale colectate separat per regiune va fi diferită, în funcție de numărul populației deservite, respectiv se presupune a fi create a câte 1-3 instalații de sortare a deșeurilor pentru zonele mai mici (RMD1-RMD3, RMD5, RMD8) și între 4-6 în cazul zonelor mari (RMD4, RMD6 și RMD7).

167. Opțiunea tehnică preferabilă pentru sortarea deșeurilor municipale este cea a deșeurilor colectate separat prin utilizarea sistemului „de aducere”,

organizat în 3 containere de 1,1 m³; unul pentru hârtie și carton, unul pentru materiale plastice și metal și unul pentru sticlă. Linia de sortare este formată dintr-o stație de sortare manuală, presă de balotat orizontală, linii de alimentare necesare și benzi transportoare.

168. Altă opțiune prevede sortarea deșeurilor reziduale colectate mixt, transportate la instalația de sortare în scopul extragerii fracțiilor reciclabile. Separarea materialelor reciclabile după trecerea prin ciurul rotativ include separarea magnetică a materialelor feroase, separarea manuală a hârtiei, cartonului, materialelor plastice și sticlei într-o cabină de sortare. Deșeurile reziduale sunt transportate pentru a fi eliminate la depozitul de deșuri. Procesarea ulterioară de obicei include balotarea hârtiei, cutiilor de oțel și buteliilor de plastic, aplatizarea sau compactarea cutiilor de aluminiu, granulara sau perforarea buteliilor de plastic, și zdrobirea buteliilor de sticlă.

169. În funcție de cantitățile potențiale generate per regiune se va opta în favoarea colectării separate la sursă sau colectarea mixtă a deșeurilor reziduale. Costurile de sortare, în cazul colectării separate la sursă, sunt compensate de veniturile din vânzarea deșeurilor reciclabile. Atingerea celei mai înalte rate de recuperare (>20%) este posibilă, în cazul selectării combustibililor derivați din deșuri de construcții și demolări (CDD).

170. Scopul opțiunilor de pre-tratare, inclusiv a sortării deșeurilor constă în eliminarea unei părți (de până la 10%) a materialelor reciclabile reziduale din fluxurile de deșuri mixte. Apoi sunt utilizate etapele de tratare mecanică, biologică sau termică pentru a descompune deșeurile rămase din construcții și demolări pentru a fi utilizați în producerea energiei, și alte produse stabilizate, care pot fi utilizate pentru a îmbunătăți anumite soluri de calitate proastă, pentru a restabili mine și cariere sau pentru a restabili stratul de acoperire a depozitului de deșuri.

171. Adoptarea noilor principii pentru tranziția către o economie circulară în sectoarele prioritare precum industria materialelor plastice, industria materialelor de construcții și demolări și a deșeurilor biodegradabile și promovarea agriculturii organice, devine o prioritate pentru Guvern, astfel, prin aprobarea de programe naționale de promovare a economiei circulare va fi susținut atât reciclarea deșeurilor, cât și stimulată eficiența utilizării resurselor și a energiei.

172. Particularitățile economiei circulare în raport cu economia liniară sunt evidente: întoarcerea resurselor pentru utilizarea productivă, reducerea volumului de deșuri și diminuarea dependenței de aprovizionări nesigure, ce constituie o hartă directă către îmbunătățirea competitivității, a sustenabilității, a inovării și a creării a unor noi locuri de muncă. Astfel am putea face față provocărilor actuale și viitoare reprezentate de presiunea exercitată asupra resurselor la nivel mondial și de insecuritatea în creștere a aprovizionării.

173. În vederea reducerii poluării mediului cu deșuri din materiale plastice, Ministerul Mediului a promovat mai multe reglementări în legislația

din domeniul gestionării ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje, în special prin stabilirea obiectivelor de valorificare și reciclare a deșeurilor de ambalaje.

174. În acest sens a fost instituită obligația pentru toți operatorii economici care introduc pe piață produse ambalate de a asigura, începând cu anul 2023, reciclarea a cel puțin 15% din totalul ambalajelor utilizate, procentaj ce trebuie să crească pînă la 35% în anul 2027. Concomitent urmează a fi atins obiectivul de valorificarea a cel puțin 17 % din greutatea deșeurilor de ambalaje în anul 2023 și respectiv 37% pînă în 2027.

175. Începînd cu 1 ianuarie 2021 este interzisă utilizarea/comercializarea pungilor de transport fabricate din plastic, farfuriilor, paharelor, altor accesorii ale serviciilor de masă și bețișoarelor, de unică folosință, fabricate din plastic, cu excepția celor biodegradabile. Această va contribui la evitarea generării deșeurilor din plastic și în mare măsură la reducerea consumului de plastic asociat cu evenimentele culturale în aer liber, unde se consumă o cantitate mare de veselă din plastic de unică folosință.

176. Risipa de alimente este o problemă mondială care a căpătat o importanță din ce în ce mai mare pe agenda publică și politică din ultimii ani. Datorită impactului ridicat asupra consumului de resurse în generarea acestor produse precum și a amprente de carbon a acestora, banca de alimente reprezintă o soluție în acest sens.

177. Separarea biodeșeurilor în gospodării este vitală pentru creșterea semnificativă a nivelului de reciclare și promovarea compostării.

178. Reducerea risipei alimentare prin recuperarea surplusului sigur de alimente de la producători, supermarketuri, restaurante și alte companii private și redistribuirea gratuită în comunitate, spre ONG-uri, asociații caritabile care ajută persoanele aflate în dificultate sau alți beneficiari.

179. Analiza **sectorului construcțiilor** din Republica Moldova, denotă faptul că acesta este încă foarte linear, impunîndu-se o sarcină importantă atât pentru autorități, cât și pentru industria construcțiilor, de a face tranziția către un sector de tip zero deșeuri în următorii ani, utilizînd o serie de oportunități semnificative pentru a stimula tranziția către o economie circulară. Un sistem de colectare a deșeurilor din construcții, demolări și excavații, racordat la necesitățile și posibilitățile industriei materialelor de construcții, va fi funcțional în reciclarea deșeurilor din construcții, demolări și excavații odată cu asigurarea unei colaborări participative a tuturor actorilor din domeniul construcțiilor, astfel încât să contribuie la atingerea obiectivelor generale în promovarea economiei circulare. Fără investiții necesare pentru punerea în aplicare a acestor intervenții, este imposibil să se facă pașii următori spre un sistem de gestionare a materialelor circulare.

180. În acest sens este necesare elaborarea recomandărilor tehnice privind pre-demolarea, în scopul de a stimula reciclarea de înaltă calitate, precum și dezvoltarea de protocoale voluntare de reciclare pentru îmbunătățirea

calității și consolidarea încrederii în materialele de construcții reciclate. Concomitent se propun:

1) pe termen scurt, perioada anilor 2022-2025 - asigurarea recuperării a 20% din resursele valoroase și gestionarea adecvată a deșeurilor din construcții și demolări prin reciclare și/sau eliminare în condiții de siguranță;

2) pe termen mediu, perioada anilor 2025 - 2027 – tratarea a 35% din deșeurile din construcții și demolări în mod corespunzător pentru reciclare și/sau eliminare în condiții de siguranță.

181. Cu toate acestea, chiar dacă există bază legislativă privind deșeurile, aceasta trebuie să fie implementată și respectată cu sprijinul autorităților, întreprinderilor, părților interesate și a cetățenilor. Nu în ultimul rând, sancțiunile trebuie aplicate efectiv de către autorități, pentru a putea atinge efectul scontat, de multe ori fiind necesară înăsprirea sancțiunilor pentru nerespectarea măsurilor privind reciclarea deșeurilor.

182. După implementarea primei etape 2022-2025, măsurile prevăzute în acest program pentru perioada 2025 -2027 vor fi revăzute, în funcție de indicatorii de performanță, fiind stabilite ținte noi pentru dezvoltarea sistemului de management integrat al deșeurilor.

Secțiunea 4

Implementarea responsabilității extinse a producătorului (Obiectivul general 3)

183. Introducerea unui sistem nou de management al deșeurilor prin implementarea principiului responsabilității extinse a producătorului face parte dintr-un pachet complex de reglementări noi în domeniul protecției mediului. În acest scop, Legea nr. 209/2016 privind deșeurile prevede că producătorii/distribuitorii vizați înființează sisteme individuale sau colective de colectare și returnare a acestor deșeurii de produse prin intermediul centrelor comerciale și punctelor de colectare a deșeurilor municipale. Rezultatele scontate ale implementării principiului răspunderii extinse vor fi includerea externalizărilor de mediu în procesul de producere, facilitarea reciclării prin perfecționarea design-ului produsului și dezvoltarea industriei de reciclare.

184. SIAMD servește drept instrument pentru acumularea informației privind produsele puse pe piață și deșeurile generate, în baza rapoartelor agenților economici - participanți la procesul de gestionare a deșeurilor. În scopul evaluării performanțelor atinse în colectarea, tratarea, valorificarea sau eliminarea produselor ce au devenit deșeurii, autoritatea de reglementare menține și actualizează Lista producătorilor de produse supuse reglementărilor REP.

185. Funcționarea eficientă a schemei de responsabilitate extinsă a producătorului va permite dezvoltarea colectare și recuperarea resurselor la nivel de regiune, astfel încât pe termen scurt, perioada anilor 2022-2025 să fie asigurată:

a) reciclarea a 15% din deșeurile de ambalaje generate în zonele rurale și 25% din deșeurile de ambalaje generate în zonele urbane;

b) asigurarea unui nivel de colectare separată de minim de 25 % pentru DEEE;

c) asigurarea unui nivel de colectare separată de minim 45% a deșeurilor de BA;

d) îmbunătățirea sistemului de raportare a datelor privind implementarea REP pentru fluxurile de deșeuri precum ambalajele, DEEE, BA, uleiuri uzate, vehicule scoase din uz.

186. Totodată, pentru a asigura în continuare o creștere constantă în implementarea REP pe termen mediu, în perioada anilor 2025-2027 se propun următoarele obiective:

a) reciclarea a 25% din deșeurile de ambalaje generate în zonele rurale și 35% din deșeurile de ambalaje generate în zonele urbane;

b) asigurarea unui nivel de colectare separată de minim de 35 % pentru DEEE;

c) asigurarea unui nivel de colectare separată de 25% până în 2023 și a 45% până în 2025 a deșeurilor de BA;

d) asigurarea unui nivel reciclarea și valorificarea a 65% din greutatea medie a BA cu plumb acid, a 75% din greutatea medie a BA cu nichel-cadmium, reciclarea și valorificare a 50% din greutatea medie a celorlalte DBA.

e) îmbunătățirea funcționării schemei de responsabilitate extinsă a producătorului prin asigurarea unui nivel de colectare separată și tratarea de minim 25% a uleiurilor uzate;

f) îmbunătățirea funcționării schemei de responsabilitate extinsă a producătorului prin asigurarea unui nivel de colectare și dezasamblarea de minim 25% a vehiculelor scoase din uz.

Secțiunea 5

Dezvoltarea infrastructurii regionale de eliminare a deșeurilor municipale, inclusiv a celor periculoase (Obiectivul general 4)

187. Dezvoltarea infrastructurii regionale de eliminare a deșeurilor municipale (depozit ecologic cu căptușeală impermeabilă și sistem pentru colectarea levigatului, sistem pentru recuperarea biogazului și operațiuni de depozitare cu acoperirea zilnică a deșeurilor), astfel încât:

1) pe termen scurt, în perioada anilor 2022-2025 se va iniția construcția a câte un depozit de deșeuri conform pentru 4 zone de gestionare a deșeurilor împreună cu închiderea/reabilitarea treptată a gropilor de gunoi existente în RMD1, RMD4, RMD5, RMD8.

2) pe termen mediu, în perioada anilor 2025-2027 se va iniția construcția a câte un depozit de deșuri conform pentru zonele de gestionare a deșeurilor RMD2, RMD3, RMD6, RMD7 împreună cu închiderea/reabilitarea treptată a gropilor de gunoi existente.

188. Totodată, pentru a asigura în continuare o dinamică pozitivă în reducerea cantităților de deșuri eliminate prin depozitare, este necesară:

- 1) dezvoltarea infrastructurii de colectare separată atractivă pentru cetățeni pentru a interzice depozitarea deșeurilor de fluxuri de deșuri sortate.
- 2) creșterea colectării separate a deșeurilor biologice, reducând astfel cantitatea de depozite de deșuri biodegradabile municipale cu 15% până în 2027;
- 3) promovarea reciclării deșeurilor, dezvoltarea capacităților de recuperare a materialelor, crearea pieței de materiale secundare, promovarea economiei circulare;
- 4) măsuri pentru a încuraja actorii economici să introducă pe piață reciclarea producției de ambalaje.
- 5) promovarea prevenirii deșeurilor, activităților de reutilizare
- 6) organizarea campaniilor de sensibilizare a cetățenilor.
- 7) implementarea proiectelor-pilot pentru a demonstra cele mai eficiente măsuri de gestionare a deșeurilor organice, cum ar fi compostarea la domiciliu;
- 8) organizarea punctelor de colectare separată a deșeurile periculoase de la consumatorii casnici, etc.

189. Promovarea colectării separate, pregătirea pentru reutilizare a deșeurilor voluminoase, contribuind la reducerea cantităților de deșuri eliminate prin depozitare, după cum urmează:

1) pe termen scurt, perioada anilor 2022-2025 - 10% din deșeurile voluminoase generate sunt tratate în mod corespunzător pentru reciclare și/sau eliminare în condiții de siguranță;

2) pe termen mediu, perioada anilor 2025-2027 - 25% din deșeurile voluminoase generate sunt tratate în mod corespunzător pentru reciclare și/sau eliminare în condiții de siguranță.

Capitolul V

Estimarea impactului și a costului implementării sistemelor de management integrat a deșeurilor

190. Prognoza de dezvoltare a sectorului gestionării deșeurilor în Republica Moldova indică un trend pozitiv de creștere a volumului deșeurilor generate, justificată prin creșterea capacităților de producere și sporirea consumului de produse, iar prin urmare sunt necesare investiții importante în domeniu pentru a face față acestor provocări în asigurarea infrastructurii de gestionare a deșeurilor. Este evidentă necesitatea implicării statului în finanțarea obiectelor destinate reciclării și eliminării deșeurilor pentru realizarea activităților planificate în atingerea obiectivelor Programului.

191. Accesibilitatea consumătorilor la serviciile de colectare, separare / reciclare și eliminare finală a deșeurilor este cheia succesului în dezvoltarea infrastructurii moderne, iar capacitatea gospodăriilor de a plăti servicii este la nivelul de 1-1,5% din venitul mediu disponibil pentru gospodării. În acest sens, sunt necesare adoptarea măsurilor sociale, cum ar fi reducerile sau scutiile de plată pentru gospodăriile cu venituri mici. Plata prin subvenție de la bugetul local sau de stat ar putea să fie propusă pentru cazurile sociale, bine identificate și precizate la etapa de implementare a proiectelor intestinale.

192. Principiul „poluatorul plătește” este practica comun acceptată, conform căreia cei care generează poluare suportă costurile de gestionare a acestora pentru a preveni deteriorarea sănătății umane sau a mediului. Prin urmare, costurile sunt stabilite în funcție de greutatea deșeurilor livrate („plățiți pe măsură ce aruncați” conform sistemului de cumpărare a sacilor pentru colectare deșeurilor din Japonia). În majoritatea țărilor OECD, taxele fixe lunare sau trimestriale (în funcție de numărul de persoane din gospodărie) sunt cea mai frecventă metodă de plată a serviciilor de colectare a deșeurilor.

193. Analizând experiența mai multor țări unde autoritățile administrației publice locale au competența exclusivă în aprobarea tarifelor pentru serviciile de salubritate și gestionare a deșeurilor municipale, este recomandabil ca APL să *instituie o taxă* care să acopere costurile cu prestarea serviciului fie să *stabilească tarife* pentru fiecare activitate a serviciului de salubritate, în cadrul dezvoltării sistemului integrat de gestionare a deșeurilor.

194. Finanțarea prin taxă se realizează în condițiile în care, conform contractului de delegare, serviciul se prestează în folosul întregii comunități locale. Autoritățile publice locale încasează taxele de salubritate prin intermediul Serviciilor de Taxe și Impozite Locale.

195. Activitățile de operare a stațiilor de transfer, a instalațiilor de sortare, a instalațiilor de compostare, a instalațiilor de tratare mecanico-biologică, ca și de operare a depozitelor sunt facturate de către operatorii respectivi, de obicei, operatorului de colectare și transport.

196. Costul total pentru modernizarea infrastructurii de management integrat a deșeurilor municipale constituie 3.955,79 mln lei, iar pentru anii 2022-2025 sunt necesare estimativ 2.202,06 mln lei, finanțate din împrumutul BEI/ BERD, iar compensarea a circa 26 % din investiții va fi acoperită din contribuția Bugetului de Stat.

197. Începînd cu anul 2022 se preconizează lansarea construcției sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor pentru regiunile 1, 4, 5, 8, astfel încît către anul 2025 cantitatea de deșeuri municipale colectate și depozitate sporind cu 8,5 % comparativ cu 2020, pe fondul acoperirii depline cu servicii de salubritate a zonelor respective. Totodată, către anul 2025 cantitatea deșeurilor colectate separat și valorificate va spori cu 143,7 %, a deșeurilor compostate - cu 52,8 % comparativ cu anul 2020, acestea fiind abătute din fluxul deșeurilor municipale prin promovarea colectării separate. Suplimentar, se planifică închiderea și recultivarea depozitelor neconforme și construcția a cîte un depozit regional, astfel încît numărul de depozite de deșeuri se va reduce către 2025 cu 45,7%, iar suprafața depozitelor de deșeuri se va reduce către 2025 cu 40,4 %.

Tabelul 18.

Distribuirea indicativă a primei tranșe din împrumutul BEI/ BERD pentru finanțare infrastructurii de gestionare a deșeurilor, perioada 2022-2025

Regiunea de Management al Deșeurilor	BERD / EUR mln	BEI / EUR mln	Grant mobilizat de către BEI/ BERD	Contribuția bugetului (FEN, FNDR)	Total
RMD 5 (Pilot Region)	3,15	3,15	3,15	3,15	12,60
RMD 1	4,00	4,00	4,83	4,83	17,65
RMD 8	3,15	3,15	3,15	3,15	12,60
RMD 4	10,00	10,00	10,00	10,00	40,00
Subtotal 1	20,30	20,3	21,1	21,1	82,9

198. Pentru modernizarea infrastructurii de management integrat a deșeurilor municipale pentru anii 2026-2030 sunt necesare estimativ 1.754,8 mln lei, finanțate din împrumutul BEI/ BERD, iar compensarea a circa 25 % din investiții va fi acoperită din contribuția Bugetului de Stat.

199. Începînd cu anul 2025 se preconizează lansarea construcției sistemelor integrate de gestionare a deșeurilor pentru regiunile 2, 3, 6, 7, astfel încît către anul 2027, cantitatea de deșeuri municipale colectate și depozitate sporind cu 11,2 % comparativ cu 2020, pe fondul acoperirii depline cu servicii de salubritate a întregii țări. Totodată, către anul 2027 cantitatea deșeurilor colectate separat și valorificate va spori cu 239 % %, a deșeurilor compostate -

cu 337 % comparativ cu anul 2020, acestea fiind abătute din fluxul deșeurilor municipale prin promovarea colectării separate. Suplimentar, odată cu închiderea și recultivarea tuturor depozitelor neconforme și construcția a câte un depozit regional, numărul de depozite de deșeuri se va reduce către 2027 cu 99,3%, iar suprafața depozitelor de deșeuri se va reduce către 2027 cu 87 %.

Tabelul 19

Distribuirea indicativă a următoarelor tranșe din împrumutul BEI/BERD pentru finanțare infrastructurii de gestionare a deșeurilor, perioada 2026-2030

Regiunea de Management al Deșeurilor	BERD / EUR mln	BEI / EUR mln	Grant mobilizat de către BEI/ BERD	Contribuția bugetului (FEN, FNDR)	Total
Chisinau	9,0	9,0	5	0	23,0
RMD 2	3,00	3,00	3,00	3,00	12,00
RMD 3	3,00	3,00	3,00	3,00	12,00
RMD 6	5,00	5,00	5,00	5,00	20,00
RMD 7	9,00	9,00	8,50	8,50	35,00
Subtotal 2	20,00	29,00	24,50	19,50	102,00
Total	45,3	54,30	50,63	45,63	204,85

200. Costurile pentru închiderea depozitelor neconforme au fost estimate în baza datelor din studiile de fezabilitate, în funcție de disponibilitatea acestora, și în baza raportului anual al Inspectoratului pentru Protecția Mediului în ceea ce privește numărul de depozite de deșeuri conforme și neconforme și suprafața acestora.

Tabelul 20

Estimarea costurilor pentru închiderea depozitelor

RMD	Municipiul, raionul, localitatea	Depozite de deșeuri municipale exploatare				Euro
		unități 2020 SF		suprafața, ha 2020 SF		
4	mun. Chișinău	9	-	26.47	-	
	Anenii Noi	24	-	41.5	-	830000
	Criuleni	30	-	33.74	-	674800
	Ialoveni	26	-	33.1	-	662000
	Hîncești	46	-	34.65	-	693000
	Strășeni	24	-	26.65	-	533000
	Dubăsari	10	-	18.1	-	362000
	subtotal	169	-	214.21	-	3754800**
7	mun. Bălți	3	-	26.5	-	530000
	Fălești	71	-	52.27	-	1045400
	Florești	52	-	46.45	-	929000
	Glodeni	24	-	48.3	-	966000
	Drochia	32	-	40.15	-	803000
	Sîngerei	22	-	13.3	-	266000

	Soroca	50	-	50.55	-	1011000
	Rișcani	43	-	47.28	-	945600
	subtotal	297	-	324.8	-	6496000**
2	Leova	35	-	17.3	-	346000
	Comrat	13	-	14.7	-	294000
	Cimișlia	29	-	22.1	-	442000
	Basarabeasca	10	-	18.4	-	368000
	subtotal	87	-	72.5	-	1450000**
8	Briceni	27	30	43.65	43.45	663040
	Edineț	38	38	49.85	69.44	902605
	Ocnita	21	30	31.96	44.96	744980
	Dondușeni	42	39	17.57	66.35	589227
	subtotal	128	137	143.03	224.2	2899852*
1	Cantemir	38	29	26.35	19.8	415000
	Cahul	45	52	48.56	40.7608	751000
	Ceadâr-Lunga	9	9	23.52	13.8	189000
	Vulcănești	4	5	4.45	8.2	478000
	Taraclia	18	23	22.5	29.35	480400
	subtotal	114	118	125.38	111.9108	2313400*
3	Căușeni	31	-	27.99		559800
	Ștefan Vodă	31	-	30.5		610000
	subtotal	62	-	58.49		1169800**
5	Nisporeni	29	30	39.37	17.65	1759630
	Ungheni	43	37	38.97	8	449552
	Călărași	40	35	13.11	12.64	320206
	subtotal	112	102	91.45		2529388*
6	Soldănești	19	-	17.6	-	352000
	Orhei	68	-	93.66	-	1873200
	Rezina	36	-	21.81	-	436200
	Telenești	44	-	62.5	-	1250000
	subtotal	167		195.57		3911400**
Total		1136		1225.43		24524640

*Estimarea costurilor este preluată din studiile de fezabilitate, în funcție de disponibilitate.

**Estimarea costurilor pentru închiderea depozitelor s-a bazat pe un cost mediu raportat la un hectar de depozit și constituie 20.000 Eur/ha.

Capitolul VI ETAPELE ȘI TERMENII DE IMPLEMENTARE

Procedura de implementare și monitorizare

201. Perioada de implementare a prezentului Program este până în anul 2027, conform prevederilor Regulamentului cu privire la planificarea, elaborarea, aprobarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea documentelor de politici publice, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2020.

202. Cadrul de dezvoltare a sectorului de gestionare a deșeurilor este constituit din două instrumente interdependente:

1) Programul Programului Național pentru gestionarea deșeurilor, care stabilește viziunea, direcțiile strategice și obiectivele specifice în dezvoltarea sectorului dat;

2) Planul de acțiuni privind implementarea Programului, care stabilește activitățile și/sau acțiunile, responsabilitățile, termenele și resursele necesare pentru realizarea acestuia. Fiecare autoritate antrenată în implementarea prezentului Program va aloca din bugetul propriu mijloacele necesare pentru finanțarea tuturor măsurilor și intervențiilor particulare planificate spre realizare, conform Planului de acțiuni menționat.

203. Unele estimări sunt incluse prin determinarea exactă a costurilor de implementare, fiind posibilă estimarea concretă a necesarului de mijloace financiare în baza studiilor de fezabilitate pentru dezvoltare infrastructurii de gestionare a deșeurilor. În alte cazuri costurile financiare reprezintă estimări aproximative, care au fost elaborate în faza de prevedere a acțiunilor, atunci când aprecierea volumului finanțării nu era posibilă din motive justificate.

204. Fiind imperativă realizarea unor măsuri ce nu au acoperire financiară, urmează a fi inițiată identificarea surselor de finanțare suplimentară, inclusiv prin suportul partenerilor de dezvoltare.

Capitolul VII BENEFICII ȘI RISCURI DE IMPLEMENTARE

205. Implementarea cu succes al Programului Național va contribui la modernizarea sistemului de gestionare a deșeurilor, intervenind asupra mai multor aspecte astfel încât să ne apropiem cât mai mult de standardele sanitare privind depozitarea deșeurilor și protejarea mediului, încurajând separarea la sursă și recuperarea materialelor cu valoare intrinsecă și direcționarea atenției și comportamentului spre soluțiile economiei circulare în detrimentul soluțiilor convenționale, iar beneficiile acțiunilor întreprinse se vor fi:

- 1) Acces îmbunătățit și extins la servicii de gestiune a deșeurilor.
- 2) Calitatea solului și a apelor subterane va fi îmbunătățită datorită reducerii depozitării ilegale și a acumulării de deșeuri.
- 3) Impact pozitiv asupra calității vieții, acolo unde acumulările de deșeuri creează disconfort, miros neplăcut și pot atrage animale dăunătoare.
- 4) Reducerea depozitării ilegale și a nivelului de poluare asociată acesteia, precum și impactul asupra schimbării climatice rezultate din depozitarea de deșeuri.
- 5) Utilizarea eficientă a resurselor va fi îmbunătățită datorită implementării separării la sursă a deșeurilor și în consecință va avea loc și creșterea ratei de reciclare.
- 6) Înlocuirea materiilor prime virgine cu materii prime secundare cu un conținut mai mic de carbon, va duce la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.
- 7) Creșterea reciclării va crea oportunități noi de afaceri și noi locuri de muncă în sectorul reciclării

- 8) Cantitatea de deșeuri depozitată va fi redusă, astfel impactul poluării și al schimbării climatice rezultate din aceasta vor fi reduse și durata de viață a depozitului de deșeuri va fi extinsă.
- 9) Utilizarea eficientă a resurselor va fi îmbunătățită datorită reparării și reutilizării unor obiecte dar și datorită reciclării fluxurilor de deșeuri colectate.
- 10) Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) prin înlocuirea pe piață a materiilor prime primare cu materii prime secundare.
- 11) Prelungirea duratei de viață a depozitului de deșeurilor.
- 12) Reducerea impactului asupra schimbărilor climatice care ar rezulta din biodegradarea deșeurilor verzi la depozitele de deșeuri. Printre beneficiile indirecte ale reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră se numără: înlocuirea îngrășămintelor chimice cu îngrășăminte naturale și o capacitate mai ridicată de stocare a carbonului pentru solurile tratate cu compost.
- 13) Utilizarea compostului pentru îmbunătățirea calității solului în oraș și reducerea costurilor din cumpărarea de fertilizatori sau de soluri fertile pentru întreținerea spațiilor verzi.

206. Principalele riscuri privind implementarea prezentului Program sunt:

- 1) neîndeplinirea acțiunilor din Plan și/sau nerespectarea termenelor – va fi monitorizată evoluția situației, vor fi identificate și evaluate motivele; vor fi luate măsuri de repunere în grafic a activităților și de înlăturare a consecințelor negative, vor fi intensificate acțiunile de cooperare cu misiunile, organizațiile, agențiile europene, în vederea obținerii de asistență pentru gestionarea situației;
- 2) întârzierea finanțărilor – va fi monitorizată permanent situația; vor fi revizuite măsurile și identificate soluțiile financiare de alternativă; vor fi intensificate acțiunile de cooperare cu organizațiile, agențiile europene, donatorii, în vederea obținerii de finanțare pentru gestionarea situației;
- 3) asigurarea unui mediu stimulativ pentru investiții pe termen lung, unde un rol important revine fortificării și asigurării integrității instituțiilor de bază care asigură securitatea investițiilor private și facilitarea atragerii investițiilor la dezvoltarea infrastructurii preconizate.

Capitolul VIII

RESPONSABILI PENTRU IMPLEMENTAREA OBIECTIVELOR

207. În mare parte, responsabili de implementarea programului sunt:

- 1) Ministerul Mediului;
- 2) Ministerul Finanțelor;
- 3) Ministerul Sănătății;

- 4) Ministerul Economiei
- 5) Ministerul Dezvoltării Regionale și Infrastructurii;
- 6) Agenția de Mediu;
- 7) Inspectoratul pentru Protecția Mediului;
- 8) autoritățile publice locale;
- 9) operatori autorizati;
- 10) asociațiile de profil (asociațiile producătorilor, schemele colective și individuale REP, asociații de business).

Capitolul IX

PROCEDURI DE RAPORTARE

208. Responsabil pentru monitorizarea implementării prezentului Program este Ministerul Mediului, care va colecta, analiza și sistematiza datele cu privire la indicatorii de monitorizare și rezultatele la sfârșitul fiecărui semestru.

209. Ministerele și alte autorități administrative centrale, instituțiile publice, asociațiile de profil, în limitele competențelor atribuite, vor asigura realizarea prezentului Program și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia, raportând semestrial, până la data de 10 iulie și, respectiv, 10 ianuarie, Ministerului Mediului.

210. Ministerul Mediului, în baza rapoartelor autorităților responsabile, va generaliza și va prezenta Guvernului anual, până la data de 15 februarie, raportul integral privind realizarea Planului de acțiuni.